

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1^E JAARGANG

WOENSDAG 1 NOVEMBER 1916

No. 44

INHOUD

	Blz.
ONZE DISCONTOMARKT	693
De kunstmatig hooge varkensprijzen	694
De belanggemeenschap onzer groote spoorwegmaatschappijen	695
De economische ontwikkeling der gasbedrijven	696
De rubberproductie van het Maleische schiereiland	697
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	698
MAANDCIJFERS:	
Emissies in October 1916	698
Nederlandsche handelsstatistiek	699
STATISTIEK EN OVERZICHTEN	700—707
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistiek en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 10685.

Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

31 OCTOBER 1916.

De groote geldbehoefte, die ieder jaar omstreeks November zich doet gevoelen, is ook in de afgelopen week duidelijk merkbaar geworden. Kon in het begin dezer maand nog gezegd worden, dat de geldvoorraad onuitputtelijk leek, zoodat aan ieder beroep op de markt zonder merkbaren invloed kon worden voldaan, gedurende de afgelopen week zijn de direct beschikbare middelen sterk gekrompen en de koersen beduidend vaster geworden.

De notering voor particulier disconto steeg van $1\frac{3}{4}$ tot $2\frac{3}{4}$ pCt.; de prolongatie-rente van $2\frac{1}{2}$ tot $3\frac{1}{2}$ pCt.; een verhooging tegenover de zomermaanden van circa 2 pCt.

Eenzelfde verschijnsel deed zich ook in April voor; er blijkt wel uit, dat voor Nederland deze twee perioden de moeilijkste zijn en dat ook de oorlog daarin geen verandering heeft gebracht. Hierbij valt in het oog te houden, dat toen zoowel als nu de regeering voor groote bedragen in de markt was; in Mei voor de stortingen op de Staatsleening en nu voor het geplaatste schatkistpapier.

* * *

In' den weekstaat der Nederlandsche Bank is het bovenstaande reeds zichtbaar. Het tegoed in Rekening-

Courant van particulieren is met circa 14 miljoen, de schuld van de regeering met circa 8 miljoen verminderd. Daarentegen is de biljetten-omloop met 15 miljoen toegenomen en de beleeningen met $2\frac{1}{2}$ miljoen.

Mandela

ONZE DISCONTOMARKT.

De omvang en het belang van de Nederlandsche discontomarkt zijn nimmer geschetst: toch is het een onderwerp van bijzonder, actueel belang.

Zooals bekend, vindt men in dag- en weekbladen de notering van het particulier-disconto, aangevende het percentage waartoe wissels, welke aan zekere eischen voldoen (prima accept, minstens 60 dagen looptijd), worden verhandeld. Dit, in tegenstelling met het „officieele” der Nederlandsche Bank genoemde „particulier-disconto” geeft bij ons met prolongatie- en call-rente den maatstaf voor de waarde van het geld op de open markt voor korteren en langeren termijn.

Zoo belangrijk als deze discontomarkt bijvoorbeeld te Londen is, zoo onbelangrijk is zij hier. Het is hoogst wenschelijk, dat hierin spoedig verbetering komt. Waarom zulks gewenscht moet worden volgt uit een korte omschrijving van den huidige toestand.

Het papier, dat op de discontomarkt verhandeld wordt, bestaat vooreerst uit schatkistpapier e.d.: de accepten of promessen van openbare lichamen. De omzet in dit disconto is niet groot; wel gaat soms gemeentelijk of provinciaal papier van hand tot hand, doch de voornaamste post, de schatkistpromessen, komen gewoonlijk grootendeels niet ter markt, maar verdwijnen terstond in de portefeuille der Nederlandsche Bank. Een tweede categorie is het zuiver-commercieele papier: de lange trekkingen van koopman op koopman voor verkochte goederen of gepresterde diensten; hieronder zijn ook te rangschikken de wissels van de Indische huizen en cultuurondernemingen op hun hoofdkantoren of vertegenwoordigers in Nederland voor verscheepte (verkochte of geconsigneerde) goederen. Waar in ons land de kooplieden over het algemeen niet gaarne accepteren, is dit gedeelte niet het belangrijkste van het disconto-materiaal: van meer gewicht zijn de accepten van banken en bankiers of van huizen, welke daarmede gelijk gesteld kunnen worden. Deze bankacceptatiën — welke dikwijls het commercieel accept vervangen — vloeien in hoofdzaak voort uit transacties, die onder drie rubrieken kunnen worden gebracht: goederen-, credit- en financieringstransacties. Volledigheidshalve een korte aanteekening bij elk dezer rubrieken.

De goederentransacties zijn te splitsen in twee hoofdgroepen.

Vooreerst: *export-transacties* (consignatie-credieten). De industrieel of koopman exporteert goederen. De bankier staat hem toe, tot een zeker percentage van de waarde op hem te trekken, mits de goederen tot de aflevering aan den buitenlandschen koper aan hem verbonden blijven en het provenu aan hem wordt afgedragen.

Deze transacties zijn bij ons van belang en zeer bekend uit den export op Indië. Door de traites van industrieelen en Indische exporthuizen op hun bankiers voor hun uitvoer van katoentjes en andere goederen, werd vooral vroeger een groot gedeelte van dezen uitvoer gefinancierd. Sedert de exporteur krachtiger werd, had hij minder behoefte aan steun van den bankier en nam de belangrijkheid van het Indisch consignatie-accept af. Aangezien nu de export naar andere landen ten onzent helaas nog zeer onontwikkeld is — groote exporthuizen kennen wij nauwelijks — vormt het accept-materiaal uit deze rubriek geen factor van betekenis meer.

Daarnaast: *import-transacties* (rembours-credieten). De Hollandsche koper voert goederen in. Hij arrangeert met den buitenlandsche koper, dat deze een wissel met langeren of korteren looptijd op den bankier van den koper zal kunnen trekken (remboursement) en dat tegen de acceptatie door den bankier de goederen aan hem zullen worden uitgeleverd.

Dit accept komt bij ons op het oogenblik nog slechts in zeer beperkte mate voor. Het overgrootste gedeelte dezer transacties werd tot het uitbreken van den oorlog over Londen gefinancierd. De exporteur van koffie in Santos en van graan in Argentinië vroeg van den Hollandschen importeur rembours in Londen, omdat een Ponden-wissel algemeen en overal verhandelbaar was, een guldenwissel geenszins. Rembours-accepten zijn dus schaarsch op onze geldmarkt. Behoudens één soort: in den tabakshandel worden veelvuldig door hier ter markt zijnde Amerikaanse kopers wissels getrokken tegen rembours-credieten, welke door de overzeesche bankiers bij de Hollandsche bankinstellingen zijn geopend; Amerikaanse import-credieten dus, die hier werden gefinancierd en waarvoor tot hooge bedragen accepten voorkomen.

Bij de crediet-transacties verleent de bankier aan industrieel of koopman een zeker crediet. Om zich niet te zeer van middelen te ontblooten, komt hij overeen, dat de credietnemer of steeds, of wanneer de bankier zulks wensch, op den bankier voor het op te nemen bedrag zal trekken en zich door discontoeering van den wissel de noodige middelen zal verschaffen.

Deze rubriek is thans bij ons de voornaamste. Oorspronkelijk bedoeld als tijdelijke transactie, is zij in vele gevallen overgegaan in een permanente, waardoor zij neerkomt op een bij voortdurend verleend bedrijfscrediet.

Dikwijls is de aard van dit papier niet meer eerste-klas, doordat in plaats van het bankaccept de promesse van den credietnemer treedt, welke dan ook echter soms niet onbelangrijk boven het privaatdisconto moet worden geplaatst.

Ten slotte de financierings-transacties. Ter uitvoering van een of andere financieele transactie (wissel- of effectenarbitrage b.v.) trekt de eene bank op de andere, opdat op deze wijze geen te groote bedragen in de transactie worden vastgelegd. Deze accepten komen weinig voor; aangezien de Nederlandsche Bank als weinig de discontoeering van dit z.g. „geldpapier” (Duitsch: Finanzpapier) rigoureus weigert, vinden deze wissels slechts bij buitengewone omstandigheden (bizardere geldruimte, bijvoorbeeld) plaatsing.

Is de discontomarkt dus bij ons beperkt, zij behoeft met het oog op het aangeboden materiaal nauwelijks belangrijker te zijn. Het hoofdbestanddeel vormen uitsluitend de crediet-accepten, waarvan weer een belangrijk onderdeel de credietpromessen zijn. Deze laatste hebben ten slotte de open markt niet noodig: is zij tot opname weinig gedisponeerd, dan verhuist dit papier direct naar de Nederlandsche Bank, die het, zij het ook al niet buitengewoon gaarne, zonder bezwaar aanneemt.

Deze onbelangrijkheid van het disconto-materiaal

volgt ook uit de acceptrekeningen op de balansen der groote banken. Het totaal geaccepteerde bedrag is in verhouding tot de kapitalen veel geringer dan bij de meeste buitenlandsche banken en bankiers.

Het is nu met stelligheid te verwachten, dat aan onze discontomarkt in de toekomst hogere eischen zullen worden gesteld. Na den oorlog zullen en de export- en de importtransacties, vooral de laatste, zeer belangrijk toenemen. Verscheidene grondstoffen voor onze vreedstrie (huiden, katoen, wol), die vroeger over vreemde havens werden ingevoerd, die voortaan direct worden geïmporteerd. Er is groote waarschijnlijkheid, dat de financiering van deze nieuwe importen — en evenzeer van de goederen, die hier wel direct worden ingevoerd, maar met een vreemd rembours voldaan — voor een groot gedeelte over Holland zelf zullen kunnen worden geleid. Hiervoor is echter meer dan één ding noodig.

Ten eerste: de verhandelbaarheid van het devies Holland in het buitenland. Deze is reeds zeer bevorderd door de leidende plaats, welke de Gulden langen tijd gedurende den oorlog heeft gekend, maar niet minder door de nieuw gevestigde Nederlandsche bankinstellingen in het buitenland.

Ten tweede: de verruiming van de discontomarkt. Als niet vlot zeer belangrijke bedragen disconto's uit de markt genomen worden, zoodat importaccepten voor elk bedrag dagelijks plaatsbaar zijn, kan men met een zelfstandige overzeesche financiering thuis blijven. De banken en bankiers zullen eenerzijds voor grotere bedragen moeten accepteren, anderzijds grotere portefeuilles moeten houden; zij zullen elkander daarbij loyaal de hand moeten reiken ter bereiking van het gemeenschappelijk doel.

De Nederlandsche Bank zal daarbij tegen hogere disconto-cijfers voor een firma of instelling niet moeten opzien: van haar bijstand is men, bij de tegenwoordige energieke en bekwame leiding, bij voorbaat verzekerd.

En ten slotte zal de meest belangrijke factor zijn, of de z.g. armoede aan deposito's en creditsaldi, welke de Hollandsche banken vóór den oorlog, in tegenstelling met het buitenland, kenmerkte, zich na sluiting van den vrede opnieuw zal voordoen. De Hollander, die tijdelijk over liquide middelen beschikt, koopt fondsen of sluit prolongaties: hij schuwt deposito's. Maar juist de belangrijke deposito's waren ten allen tijde de kracht van b.v. de Engelsche banken en daardoor van de Londensche discontomarkt. Onze banken hebben getoond, dat zij een geduchte crisis doorstaan kunnen; het daaruit geboren vertrouwen zal haar ongetwijfeld belangrijker kapitalen doen toevloeden dan voorheen: daarmede kan de Nederlandsche discontomarkt groot worden.

M. van der

DE KUNSTMATIG HOOG VARKENS- PRIJZEN.

Een medewerker schrijft:

Tijdens den oorlog zijn we al aan zooveel omkeeringen van de gewone economische verhoudingen gewend geraakt, dat we ook zonder groote verbazing een maatregel aanvaardden, die bedoelt te verplichten tot het koopen tegen hooger prijs dan waarvoor de verkoper wil leveren. Hierop toch komt in dezen het ministeriele voorschrift neer, hetwelk bepaalt, dat met ingang van 23 October e.k. elk leverancier van regeerslachtsvarkens aan den varkenshouder f 1,20 per K.G. slachtgewicht moet betalen of straffe van uitgesloten te worden van het recht verdere regeersvarkens te leveren. Dat we hier niet te doen hebben met een maatregel tegen prijsopdrijving, maar integendeel met een maatregel tot prijsopdrijving, is duidelijk, zoodra we maar even de noteeringen der laatste weken op de voornaamste markten nagaan. Niet alleen werd de prijs van f 1,20 niet bereikt — en is er dus

geen sprake van, dat de een of andere koopman *f* 1,25 had willen betalen, wat de minister door het stellen van den prijs van *f* 1,20 poogde te beletten — maar het had er zelfs allen schijn van, dat men hoe langer hoe verder van dezen prijs af kwam te staan: de markten bewogen zich regelmatig in dalende richting. De ministerieele oekasê schrijft dus den handel een kunstmatige hausse voor!

Toch zijn we er ver van af hier te spreken van eene ongezonde economische politiek, en er is ook maar een heel schijntje handigheid voor noodig, om de stelling te verdedigen, dat de maatregel tot prijsopdrijving er ook eigenlijk weer een is tegen prijsopdrijving.

Het geval is n.l., dat we met onze varkenshouderij er niet best voorstaan. De duurte, de schaarschte, maar vooral de onregelmatigheid en onzekerheid van den aanvoer van veevoeder heeft den landbouwer huisverig gemaakt varkens te mesten. Allerwege krimpen de varkenshouders hun bedrijf in, uit de vrees eerlang geen veevoeder te ontvangen om hun halfvette varkens slachtrijp te mesten. Wie varkens heeft, die zoo ten naaste bij slachtrijp zijn, ruimt ze op, in de hoop zodoende tevens wat veevoeder vrij te krijgen voor zijn rundvee. Ieder wil van zijn varkens af. Uiteraard heeft de stemming om te verkoopen ook weer een ongunstigen invloed op de prijzen. Deze loopen steevast terug, en zijn zoodanig, dat elken dag langer houden beteekent een grooter verlies lijden, en op zijn beurt is dit weer een nieuwe factor om te verkoopen. Geen veevoeder en daarbij verlies — die combinatie is den meesten fokkers en mesters te kras, en het consigne wordt hoe langer hoe meer opruimen.

Op zich zelf zou dit nog zoo heel erg niet zijn, als er maar een voldoende reserve van aankomende varkens was. Het fatale echter is, naar de berichten eensluidend aangeven, dat zulks niet het geval is; integendeel wordt er hoe langer hoe minder aangefokt, en de vrees schijnt niet ongewettigd te zijn, dat we eerlang niet genoeg varkensvleesch produceeren om in het normale binnenlandsche verbruik te voorzien.

De maatregel van den minister, die een bepaalden prijs garandeert, is nu blijkbaar bedoeld als een dam tegen den stroom van opruiming. De zekerheid, dat hij, op welken datum er ook verkocht wordt, een loonnenden prijs voor het product zal ontvangen, zal allicht menig varkenshouder er toe brengen de varkens nog wat aan te houden en ze tot volle slachtrijpheid te mesten. Hij wordt immers nu ontlast van de vrees, dat, indien hij en anderen wegens geheel stilstaan van den aanvoer van krachtvoeder op een bepaald oogenblik de varkens moeten opruimen, het aanbod plotseling zoo overweldigend wordt, dat een paniekachtige daling der prijzen zal optreden; hij behoeft dus ook niet meer te trachten, dat moment te voorkomen, maar is er zeker van, dat wanneer het ook aanbreekt, er een redelijken prijs gebeurd zal worden.

Overigens zou het ons niet verwonderen, of ook moreele motieven hebben den minister tot den maatregel geleid. Nederland heeft nu twee jaar lang goedkoop varkensvleesch gehad, dank zij den winsten met den export behaald. Naar de minister in een der bijlagen bij de Memorie van Toelichting tot het 20-miljoen ontwerp heeft meegedeeld, zou het beschikbaarstellen van goedkoop varkensvleesch en spek door den export in de periode van 27 April 1915 tot 11 Maart 1916 den consumenten een som van niet minder dan *f* 46.000.000 ten goede hebben doen komen. In een tijd, dat export mogelijk was, ontving de consument het vleesch aanmerkelijk beneden productieprij; wenu, het is billijk, dat, nu er geen export meer is, de producent althans den kostprijs voor zijn product ontvangt, al zou de producent, om erger te ontgaan, voor het oogenblik daar beneden willen verkoopen.

De strekking van het ministerieele voorschrift wordt door een en ander duidelijk. Dat dit voorschrift nu ook het effect zal hebben, hetwelk de minister er mee wil bereiken, wil er echter vooralsnog niet erg

bij ons in. Tal van varkenshouders zullen de varkens blijven opruimen, om veevoeder vrij te maken voor hun koeien. In de weken, die nog verlopen eer het rundvee gestald wordt en de eerste weken daarna, zal het aanbod van varkens zoo ruim blijven, dat men er geen weg mee weet en dus wel export móet toestaan, niettegenstaande men zodoende den voorraad opruimt, die voor enkele maanden binnenlandsch verbruik moet dienen. Dat is een gevaar, dat men moet voorkomen.

De kwestie, waar o.i. alles op aankomt, is het vinden van een weg, die den fokker prikkelt zijn halfvette of bijna slachtrijpe varkens nog eenige weken aan te houden, en die belet, dat men eenige weken lang een overgroot aanbod heeft, dat dan door maandenlang te klein aanbod wordt gevolgd.

De oplossing ligt, meenen we, voor de hand: men make het aanhouden voordeliger dan het opruimen, door te garandeeren, dat naarmate de varkens zwaarder worden afgeleverd, een hooger prijs betaald zal worden. Geen uniforme prijs dus van *f* 1,20 per K.G. slachtgewicht voor varkens van 100 K.G. en 200 K.G., maar opklimmende prijzen, naarmate het slachtgewicht stijgt.

Heeft men over dit denkbeeld wel eens met de bonden van producenten gesproken?

DE BELANGENGEMEENSCHAP ONZER GROOTE SPOORWEGMAATSCHAPPIJEN.

Een medewerker schrijft:

Als een belangrijk moment in de geschiedenis van het Nederlandsche Spoorwegwezen, dat wellicht in deze veelbewogen tijden niet de aandacht trekt, die het verdient, mag zeker worden aangemerkt het huwelijk, dat staat te worden voltrokken tusschen de beide exploitanten van ons spoorwegnet.

De concentratie, welke daarmede in ons spoorwegwezen ¹⁾ zal worden bereikt, ligt geheel in de lijn, welke nagenoeg overal elders de spoorwegpolitiek vertoont, en de aard van het spoorwegbedrijf meebrengt; ook ten onzent valt die historische lijn waar te nemen, zij het dan ook ten gevolge van onze bedachtzaamheid en particularisme veel minder geprononceerd dan elders; wat meer concentratie, wat minder versnippering van krachten, zoowel op het gebied van den aanleg als van de exploitatie van groote, zoowel als van secundaire spoorwegen (men denke aan België), had zeker met minder kosten een beter spoor- en tramwegnet opgeleverd.

Intusschen beter laat dan nooit; de groote spoorwegmaatschappijen hebben thans, na 27 jaren „gezonde concurrentie”, ingezien, dat hare gezondheid nog beter gewaarborgd zal zijn door algeheele samenwerking.

De neiging daartoe schijnt, althans bij S.S., blijkens Prof. Quack's „Herinneringen” wel steeds te hebben bestaan, maar hoewel sedert den aanvang dezer eeuw wel een afnemning van den onderlingen nijd viel te constateeren, tot een innige verbintenis, als thans beoogd, schijnt eerst de groote Kladderadatsch, die wij thans beleven, haar te hebben kunnen bewegen.

Omtrent de details der voorgenomen regeling, welke uit de dagbladen voldoende bekend geacht mogen worden, behoeft te dezer plaatse niet te worden uitgeweid; blijkbaar hebben de Maatschappijen de zaak zoo weten te construeeren, dat de bekende spoorwegovereenkomsten van 1890, welke elk der beide Maatschappijen met den Staat der Nederlanden heeft gesloten, geheel intact blijven, hetwelk zij vermoedelijk

1) Niet alleen wat de groote, maar ook wat de secundaire spoorwegen betreft, nu niet alleen Hollandsche Spoor, maar vooral in de latere jaren ook de S.S. en hare beide dochters, N. C. S. en N. B. D. S., zich meer en meer direct of indirect inlaten met de exploitatie der buurtspoorwegen.

ook wel als een conditio sine qua non hebben beschouwd, aangezien bij wijziging dier overeenkomsten en de daarmee noodwendig gepaard gaande parlementaire behandeling de oude quaestie van Staats- of Particuliere exploitatie, met den aanleve van dien, weer zou zijn gerezen. Zooals bekend, laten de bedoelde overeenkomsten de Maatschappijen in hare financiële gestie, stortingen in de reserves enz., nagenoeg algeheele vrijheid en heeft de Staat zich behalve de vaste huur voor de Staatslijnen slechts een deel in de overwinst bedongen. De afrekening met den Staat betreffende het hem toekomende aandeel in de overwinst (t.w. de helft van hetgeen het winstsaldo van elke Maatschappij meer bedraagt dan 4 pCt. van haar aandeelkapitaal) zal dus ingevolge die overeenkomsten door elke Maatschappij afzonderlijk moeten geschieden.

Alleen het met het oog op de bepalingen der spoorwegovereenkomsten voor dividend-uitkeering beschikbare gedeelte van het winstsaldo zal eventueel overeenkomstig de bepaling der huwelijksvoorwaarden worden verdeeld. Wel zal de regeling moeten zijn onderworpen aan de goedkeuring der Regeering, al ware het alleen wegens de vereischte goedkeuring op de nieuwe statuten door de Ministers van Waterstaat en Financiën, ingevolge de spoorwegovereenkomsten.

Wegens de groote voordeelen aan de belangengemeenschap verbonden, niet zoozeer voor de Maatschappijen zelve (hoewel ook hier de Staat wegens zijn aandeel in de overwinst belanghebbende is), maar vooral voor het spoorwegbedrijf als geheel genomen, zal de Regeering vermoedelijk heengestapt zijn over het bezwaar, dat de onderhavige regeling, zij moge dan niet in strijd zijn met de letter, toch niet geheel strookt met den geest der spoorwegovereenkomsten, die zooals bekend onder de dubbele leus „concurrentie en concentratie” in het leven zijn geroepen.

Vermoedelijk zal zij over de miskennis van een der beide hoofdbeginselen, waarop de regeling van 1890 berust, door de voorstanders der „concurrentie” niet met rust worden gelaten. Toch zijn, meen ik, deze voorstanders, buiten de kringen der direct belanghebbenden, die daardoor de gelegenheid vonden om bij het aangaan van vervoercontracten de eene Maatschappij tegen de andere uit te spelen, niet zeer talrijk; aangenomen toch mag worden, dat onder de voorstanders van het behoud van het bestaande tweemaatschappijen-stelsel velen zijn, die het nut van meer concentratie zeer wel inzien, doch die vreezen, dat indien tot het brengen van alle spoorwegen in ééne hand zou worden overgegaan, dit de hand van den Staat zoude moeten zijn en die dit kwaad grooter achten dan het nut van de meerdere concentratie. Hunne bezwaren zijn uiteraard door de onderhavige regeling weggenomen.

Over de voordeelen, welke van de thans beoogde concentratie voor het spoorwegbedrijf en het publiek mogen worden verwacht, in een volgend nummer.

DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING DER GASBEDRIJVEN.

Een der maatregelen, door vele gemeenten van ons land reeds spoedig na het uitbreken van de crisis in Augustus 1914 genomen, was de beperking der openbare verlichting. Men wilde hiermede twee dingen bereiken: vooreerst beperking in het kolenverbruik der lichtfabrieken, daar in 't geheel niet te voorzien was, wat er van den kolenaanvoer worden zou; maar ook bedoelde de maatregel een aanvang te maken met een bezuiniging op het verbruik.

Wat het eerste punt betreft, den kolenaanvoer, deze is, zij het dan ook met veel moeite en onder aanzienlijke prijsverhoogingen, in stand gebleven, zoodat de gasfabrieken over 't algemeen er in geslaagd zijn hunne voorraden op peil te houden. De bovengenoem-

de besparing is daarbij niet van grooten invloed gebleken: zij bedroeg slechts enkele percenten der totale gasaflevering en of het aanmoedigend voorbeeld voor de particulieren tot zuinigheid zijn doel heeft bereikt, moet in elk geval worden betwijfeld. Zeker is in deze richting de maatregel van 1916: invoering van den zomertijd, veel doeltreffender geweest, en men mag met belangstelling naar de resultaten daarvan in dit opzicht uitzien.

Wat betreft de noodzakelijke bezuinigingen op het bedrijf, in 't bijzonder het gasbedrijf, ook deze is gebleken niet zóó dringend noodig te zijn als men in den aanvang meende. Niettegenstaande de verhoogde productiekosten zijn de bedrijfsresultaten meegevalen en hebben de fabrieken over 1914 en 1915 toch nog winst opgeleverd. Of dit ook in de toekomst zoo blijven zal, is een tweede vraag; vooreerst willen we nagaan, waaraan tot dusver de gunstige resultaten te danken zijn. De jaarverslagen der gasfabrieken over 1915 geven hierover waardevolle inlichtingen ¹⁾.

De Rotterdamsche gasfabrieken b.v., die in 1913 een winstuitkeering aan de gemeente deden van (afgerond) f 491.000, brachten in 1914 en '15 op f 248.000 en f 455.000; de Haagsche fabrieken resp. f 380.000, f 86.000 en f 56.000. Dit is inderdaad bevredigend, wanneer men in aanmerking neemt, dat alleen al de gedistilleerde kolen b.v. voor Den Haag in 1915 een bedrag van ruim f 400.000 meer vertegenwoordigen dan in 1913. De reden van deze gunstige verhouding is gelegen in de opbrengst der bijproducten, die de gasfabrieken vervaardigen en welke verhoogde opbrengst een compensatie tegenover de verhoogde productiekosten vormt.

De voornaamste dezer nevenproducten is de cokes, waarvan een gedeelte in het bedrijf noodig is, maar het grootste deel toch verkocht wordt. De prijs werd daarbij door de gemeentebesturen steeds geregeld naar de geldende marktprijzen voor huisbrandkolen, anthraciet e.d., en is sinds Augustus 1914 met deze regelmatig omhooggegaan. Weliswaar is in de meeste gemeenten voor mindergegoeden cokes tegen vermindere prijs verkrijgbaar gesteld, maar de totaalopbrengst is belangrijk gestegen. De mate dezer stijging is het best te beoordeelen, wanneer men ze beschouwt over de gemiddelde waarde ervan per geproduceerde M³. kolengas. Nemen wij als voorbeeld de nieuwe gasfabriek in Den Haag, dan zien we voor de cokesopbrengst per M³. gas in 1914 2,138 cent, voor 1915 daarentegen 2,644 cent of 24 pCt. meer.

Een ander bijproduct is de teer, welke prijs echter niet veel veranderd is, daar bij het beperkte afzetgebied, in verband met uitvoerverboden, de vraag niet is toegenomen.

Anders echter is het met de nevenproducten, die behalve de bovengenoemde, in de grootere fabrieken worden vervaardigd en waarvoor een verdere bewerking der uit het bedrijf verkregen stoffen noodzakelijk is. Als zoodanig kunnen genoemd worden zwavelzure ammoniak, die als kunstmeststof in den handel wordt gebracht en door verschillende fabrieken wordt vervaardigd, en bloedloozzout, dat slechts door enkelen geproduceerd wordt.

De zwavelzure ammoniak is sinds 1914 voortdurend in prijs gestegen. Bracht ze b.v. in Rotterdam over 1914 gemiddeld f 13,96 per 100 K.G. op, voor 1915 was dit f 22,40, terwijl in het eind van dat jaar reeds f 26 werd genoteerd (prijs van de kunstmestcommissie). Hoewel het voor de fabricage noodige zwavelzuur zeer in prijs steeg, wierp het artikel toch belangrijke baten af.

Het geelbloedloozzout, dat in de chemische industrie wordt gebruikt, levert een aardig voorbeeld van oorlogswinst: terwijl het in normale tijden f 35 per

¹⁾ Het betreffende verslag van de gemeente Amsterdam is nog niet verschenen.

100 K.G. opbracht en niet heel veel meer deed dan zijn kosten goedmaken, is de prijs thans circa f 250 per 100 K.G.

Overziet men dan ook de bedrijfsrekeningen der gasfabrieken, dan ontwaart men, dat die, welke hunne bijproducten het meest verwerken, hierin een belangrijke compensatie vinden tegen de stijging der kolenprijzen. Het duidelijkst ziet men dat bij de nieuwe gasfabriek in Den Haag, die een uitgebreide bijproducten-fabricage heeft, en daardoor de gunstigste resultaten vertoont. Houden we de bovengekozen vergelijking per M³. gas aan, dan nemen we het volgende waar:

In de totale productiekosten van het gas speelt de post steenkolen de voornaamste rol; met de verdere kosten komt men hiervoor tot een totaal, dat men moet verminderen met de opbrengst der bijproducten, om den kostprijs van het gas in de gashouders te krijgen. Deze getallen nu bedroegen in centen per M³. gas:

	1914	1915
Steenkolen	3,024	3,878
Totale productiekosten	6,406	7,161
Opbrengst bijproducten	2,519	3,256
Kostprijs kolengas	3,887	3,905

Hieruit blijkt dus, dat de resulterende kostprijs haast niet gestegen is, hoewel de kosten der steenkolen met 28 pCt. zijn omhooggegaan. Dit is inderdaad zeer bevredigend, maar men moet zich hierdoor niet laten misleiden. De meeste fabrieken toch werken niet zoo gunstig als de hier aangehaalde; de bijproductenopbrengst is daar minder en men ziet daar dan ook een achteruitgang in het winstcijfer. Voor de toekomst komt daar een andere ongunstige factor bij: de kolenprijzen stijgen n.l. voortdurend, maar de compenseerende prijzen der bijproducten zijn aan een zekere limiet gebonden. Het zijn n.l. producten, die men tot de eerste levensbehoeften kan rekenen, zoodat de cokesprijs van gemeentewege onder een bepaald maximum zal moeten worden gehouden, dat men waarschijnlijk thans wel bereikt kan achten, terwijl de zwavelzure ammoniak als kunstmeststof aan regeeringsprijzen is gebonden. En waar het bloedloozout — dat vrij is — reeds zulk een enormen prijs bereikt heeft, mag men hiervan ook geen groote verhooging meer wachten.

Wanneer men dus thans de opbrengst der gasfabrieken ziet dalen, dient men bij de overweging van verdere maatregelen in 't oog te houden, dat hieraan tot zekere hoogte medewerken factoren, die buiten het bedrijf als zoodanig vallen, en welker invloed men dus niet op het bedrijf mag schuiven. In een volgend artikel zullen we deze toekomstige ontwikkeling nog nader bezien.

I. H.

DE RUBBERPRODUCTIE VAN HET MALEISCHE SCHIEREILAND.

De jaarvergaderingen van rubbermaatschappijen, op het Maleische Schiereiland werkzaam, zijn in Engeland thans aan de orde van den dag. Bij vergelijking der verslagen van 1915/16 met die van het voorafgaande boekjaar, springt dadelijk in het oog, dat 1915 voor het merendeel der ondernemingen een goed jaar was. Onder de jongere maatschappijen, die voor het eerst winst uitkeeren, is een dividend van minder dan 10 pCt. een uitzondering, terwijl bij de oudere ondernemingen uitkeeringen van 100 pCt. lang geen zeldzaamheid zijn. Er zijn er zelfs, die 150 pCt. en meer dividend aan haar aandeelhouders uitbetalen.

Van hoeveel belang de rubberproductie op het Maleische Schiereiland thans is, moge uit de volgende cijfers blijken:

De met rubber beplante oppervlakte van onderne-

mingen, grooter dan 100 acres, was einde 1915 ruim 703.000 acres (175 acres = 100 bouws), waarvan 347.750 in productie waren. De opbrengst was in 1915 70.214 tons of ca. 73 pCt. van de totale wereldproductie van plantage-rubber en ongeveer de helft van de wereldproductie van alle rubbersoorten tezamen. De snel toegenomen productie blijkt uit de cijfers der voorafgaande jaren n.l.:

1905	130 tons.
1910	6.504 „
1911	10.782 „
1912	20.327 „
1913	33.641 „
1914	47.006 „

terwijl het eerste halfjaar 1916: 50.700 tons tegen 34.800 tons eerste halfjaar 1915 opbracht. Deze cijfers spreken voor zichzelf, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat de Para-productie, die zoolang aan het hoofd stond, thans slechts een vierde van de totale wereldproductie bedraagt.

Van grooten invloed op de bestemming der uitgevoerde rubber is gedurende de laatste jaren de Europeesche oorlog. Werden in 1914 slechts 5815 tons plantagerubber uitgevoerd naar Amerika, tegen 37.733 tons naar Engeland, in 1915 waren deze getallen resp. 24.187 tons en 40.849 tons, d.w.z. de directe export naar Amerika verviervoudigde zich, terwijl die naar Engeland slechts met 8 pCt. toenam tegen een productie-vermeerdering van 67 pCt. Ook de markt te Singapore neemt steeds in betekenis toe. In 1912 vonden daar de eerste veilingen plaats, waarbij 600 tons verkocht werden; in 1915 werden reeds 11.167 tons op deze wijze verhandeld.

Van groot belang was steeds voor de plantages het arbeidersvraagstuk. In 1905 waren 39.274 koelies op de rubberondernemingen aan het werk, in 1910 bedroeg dit aantal 179.030 en in 1915 237.379. Het is duidelijk, dat deze quaestie bij het toenemen der tapbare oppervlakte steeds acuter wordt en reeds moest men er toe overgaan, op eenige ondernemingen complexen van pas aangetapte jonge boomen weder te laten rusten, daar met de beschikbare werkrachten voordeeliger de oudere aanplant alleen geëxploiteerd kon worden. De beperkingen, door het Engelsche Gouvernement opgelegd bij het werven van Tamil-koelies, thans de meest gebruikte werkrachten, zoomede de maatregelen, genomen door het Nederlandsch-Indische Gouvernement, betreffende de werving van Javanen, maken het vraagstuk voor de planters niet eenvoudiger. Zonder twijfel zal, als de moeilijkheden bij het verkrijgen van werkvolk grooter worden, de productie hierdoor in sterke mate ongunstig worden beïnvloed.

De wervingskosten zijn reeds aanmerkelijk gestegen en ook de loonen moesten hier en daar verhoogd worden, hetgeen, wat nauwelijks gezegd behoeft te worden, in de eerste productiekosten tot uitdrukking komt. In planterskringen is men het over de vraag, hoeveel arbeiders gemiddeld noodig zijn, niet geheel eens. Gaat men de verschillende jaarverslagen na en berekent men het aantal koelies per beplante acre, dan blijkt, dat de meeste ondernemingen voor iedere 2 à 3 acres een koelie gebruiken; er zijn er, die met één koelie per 4 acres volstaan, doch gemiddeld mag aangenomen worden, dat één koelie per 2½ acre gebruikt wordt. In den loop der jaren zal het gebruik van koelies, noodig voor het ontginnen, schoon houden der tuinen enz. minder worden, doch aan den anderen kant zullen bij het tapbaar worden der boomen meer werkrachten benodigd zijn. Men acht over het algemeen toename van het aantal koelies onvermijdelijk en mocht er op het Maleische Schiereiland voor het arbeidersvraagstuk geen bevredigende oplossing worden gevonden, dan zal het merendeel der ondernemingen niet tot zijn maximumproductie gebracht kunnen worden.

Van Hees

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoerverboden. Verboden is de uitvoer van *matwerk voor verpakking*, alsmede die van *wilde kastanjes, beukennoten en eikels*.

Distributie van ijzer en staal. Wegens de moeilijkheden, welke de aanvoer van het voor de Nederlandsche industrie benodigde ijzer en staal in den laatsten tijd ondervond, is ingesteld een Rijkscmissie voor de distributie van ijzer en staal, waarin verschillende groepen van belanghebbenden vertegenwoordigd zijn. Voorzitter is de heer H. J. E. Wenckebach, oud-directeur-generaal der Staatsmijnen in Limburg, oud-directeur van Gouvernementsbedrijven in Ned.-Indië; als adviseerende leden zijn aan de commissie toegevoegd de drie nijverheidsconsulenten.

Distributie van levensmiddelen. Van de ingevolge art. 1 der Distributiewet-1916 aangewezen artikelen worden thans ook aardappelen, stapel- en vatgroenten, geregeld aan de gemeenten geleverd.

Van 1 November af zullen ter beschikking van de gemeentebesturen worden gesteld rundvet, spek, rijst, gort en haverhout.

Aardappelvoorziening. Het vervoer-verbod voor aardappelen is uitgestrekt tot alle klei-aardappelen, dus ook tot de op de klei verbouwde Eigenheimers en Borgers. Van dit verbod zijn uitgezonderd partijen, welke reeds in spoorwegwagons of schepen waren geladen.

De aardappelen van zand- en veengrond mogen alle worden vervoerd. Voor de consumptie komen hiervan vooral in aanmerking Eigenheimers, Groninger Kroonen en Roode Star. Met het oog op den slechten oogst van consumptie-aardappelen op de kleigronden wordt het publiek nogmaals opgewekt om, ter voorkoming van aardappelschaarschte in het aanstaande voorjaar, voor de eerstvolgende maanden vooral aardappelen van zand- en veengrond op te slaan.

Brood. Door den Minister van Landbouw is aan de burgemeesters verzocht, hem vóór 1 November op-gave te toekomen van:

- het aantal broodkaarten, op 1 October j.l. in de gemeente afgegeven;
- het aantal broodkaarten, op 1 November in omloop;
- de hoeveelheid brood, welke vóór 1 October in de gemeente gemiddeld per maand werd verstrekt;
- de hoeveelheid brood, welke gedurende de maand October werd verstrekt.

Deze opgaven moeten geschieden zoowel van roggeals van tarwebrood.

Nieuwe maximumprijzen zijn vastgesteld voor inlandsch tarwebloem, ongebuild tarwemeel en tarwebrood.

Melkvoorziening. De regeling der melkvoorziening, reeds eerder besproken, is met eenige maatregelen uitgebreid. Fabrikanten van gecondenseerde melk en melkpoeder zullen met hun inkoopsprijzen niet mogen gaan boven de prijzen, die, met inbegrip van den toeslag, voor consumptiemelk kunnen worden betaald. Ter verzekering van den aanvoer van consumptiemelk in de groote steden worden speciale melktreinen ingelegd, die uit het Noorden en Oosten van het land melk aanvoeren.

Verduurzamen van fruit. Door den Minister zijn regelen vastgesteld inzake het verduurzamen van fruit. Het verwerken van fruit in eenige daartoe bestemde onderneming is alleen geoorloofd, indien die onderneming als inrichting voor het verwerken van fruit is ingeschreven bij de Rijkscmissie van Toezicht op de vereeniging „Fruiteentrale” en overigens de gestelde voorschriften in acht worden genomen. Appelen en peren, waarvan de

uitvoer verboden is, mogen alleen verwerkt worden tot pulp, jam, marmelade en appelstroop, indien zij afkomstig zijn uit voor het buitenland geveilde partijen of zij behooren tot het zogenaamde kroet. De bepalingen gelden niet voor het verwerken van fruit, dat niet geschiedt met de bedoeling, het product in het groot in den handel te brengen.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN OCTOBER 1916.

Provinciale en Gemeentelijke leeningen f 13.501.000,—	
zijnde:	
Friesland f 800.000 4 % Obl. à 97 %.	
Soerabaja f 3.000.000 5 % Obl. à 100 %.	
Amsterdam f 10.000.000 4 % Obl. à 97 1/4 %.	
Bank- en Credietinstellingen ..... „ 10.670.000,—	
zijnde:	
Ned. Coöp. Spaar- en Credietbank f 150.000 5 % Obl. à 99 %.	
Ned.-Ind. Escompto-Mij. f 1.500.000 aand. à 122 1/2 %.	
Holl. Bank voor Zuid-Amerika f 6.000.000 aand. à 120 %.	
Unie Bank v. Ned. en Kol. f 1.000.000 aand. à 109 %.	
Hyp. Credietbank f 400.000 5 % Obl. à 98 1/2 %.	
Industriële Ondernemingen ..... „ 3.414.500,—	
zijnde:	
Electr. Mij. Elst f 140.000 aand. à 100 %	
C. J. Begeer f 600.000 6 % pref. aand. à 102 %.	
Bontweverij Batavier f 500.000 5 % Obl. à 99 1/2 %.	
Rijwiel- en mach. fabr. Burgers f 100.000 aand. à 125 %.	
Bierbrouwerij 't Haantje f 600.000 6 % Obl. à 100 %.	
S. Smith & Sons Motor Access. £ 100.000 aand. à 120 %	
Cultuurond., Handelsvereen. en Handelsvenn. .... „ 306.250,—	
zijnde:	
Holl. Transatl. Handelsvereen. f 250.000 aand. à 122 1/2 %.	
Thee-Ondernemingen ..... „ 115.000.—	
zijnde:	
Assam Thee Ond. Tjilangla f 115.000 6 % Obl. à 100 %.	
Diversen ..... „ 2.178.500.—	
zijnde:	
Veget. Hotel-Rest. Pomona f 250.000 4 1/2 % Obl. à 100 %.	
Holl. Mij. Onroerend Bezit f 130.000 aand. à 105 %.	
Amst. Rijtuig Mij. f 800.000 5 % Obl. à 99 %.	
Gebr. Gerzon's Modemag. f 1.000.000 6 % pref. aand. à 100 %.	
Totaal..... f 30.185.250,—	

Totaal der emissies in Januari ... f 26.282.800,—	
Februari ... „ 18.978.475,—	
Maart ..... „ 132.756.462,50	
April ..... „ 2.507.000,—	
Mei ..... „ 9.708.625,—	
Juni ..... „ 108.229.300,—	
Juli ..... „ 20.344.900,—	
Augustus... „ 7.418.375,—	
September.. „ 8.755.772,50	
October ... „ 30.185.250,—	

Algemeen totaal..... f 365.166.960,—

Bovendien:

f 23.523.000 éénjarige 4 1/2 % schatkistbiljetten à f 1010,—
f 9.450.000 6 md. schatkistpromessen à f 988,19.

NEDERLANDSCHE HANDELSSTATISTIEK.

De keuze der artikelen is bepaald tot de belangrijkste handelsartikelen en tot die, wier in- of uitvoer in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden meer dan gewone belangstelling wekt, alles voor zoover de officieele gegevens vergelijkbaar zijn. Daar tengevolge van den oorlogstoestand zoo goed als alle doorvoer is opgehouden, zijn niet de algemeene in- en uitvoercijfers gegeven, doch die van invoer tot verbruik en uitvoer uit het vrije verkeer. De aandacht zij er echter op gevestigd, dat vooral vóór 1 Aug. 1914 goederen voor invoer tot verbruik werden aangegeven, terwijl zij feitelijk in doorvoer aankwamen.

(In duizenden Kilogrammen).

Algemeene voedingsmiddelen.	Invoer tot verbruik September			Uitv. uit het vrije verkeer September			Invoer tot verbruik eerste negen maanden			Uitv. uit het vrije verkeer eerste negen maanden		
	1914	1915	1916	1914	1915	1916	1914	1915	1916	1914	1915	1916
Aardappelmeel ..	174	0	5	6.849	3.203	482	15.883	25	5	70.402	76.057	63.264
Boter	6	30	1	3.399	4.025	2.709	1.697	347	450	28.551	32.858	29.873
Eieren	7	6	0	1.731	3.015	2.340	9.236	58	37	20.291	30.062	28.890
Tarwe en -meel ¹⁾	9.500	42.895	59.889	2.109	16.563	9	1.396.759	658.121	631.492	1.021.551	39.630	744
Rijst	375	4.565	973	15.549	23	1	342.812	46.719	56.426	221.880	3.221	4.136
Andere granen ¹⁾	27.105	70.920	143.766	1.214	407	212	1.654.273	949.217	657.402	860.798	23.502	533
Kaas	?	?	?	8.897	10.644	9.339	?	?	?	49.399	70.254	80.130
Versche zeevisch	?	?	?	911	6.271	8.620	?	?	?	15.383	34.395	50.228
Haringenbokking	137	150	0	11.626	16.517	10.493	6.248	11.623	727	45.940	61.530	58.454
Versch vleesch ..	?	?	?	6.874	735	608	?	?	?	48.352	57.173	30.343
Gez. of ger. vleesch	?	?	?	4.389	630	2.953	?	?	?	14.645	11.881	18.754
Krachtvoeder- koeken en -meel	11.615	16.732	19.056	?	?	?	194.197	188.339	150.535	?	?	?
Genotmiddelen.												
Cacaoboonen	355	1.398	1.450	2.417	8	0	35.128	32.787	14.538	13.179	528	924
Cacaopoeder	2	12	0	1.554	1.616	681	38	1.632	138	12.106	16.788	9.309
Koffie	2.654	7.309	4.189	9.790	9.729	1.494	81.281	164.166	77.987	72.707	139.058	62.607
Ruwsuiker	2.058	1.360	93	0	1.066	0	92.228	7.326	984	3.380	24.489	29.286
Kandij, melis, basterd	27	118	1.240	4.098	1.169	0	6.503	7.752	5.786	102.452	83.150	16.895
Tabak	1.213	2.159	2.128	286	893	441	16.743	16.943	17.212	3.964	6.119	5.554
Sigaren	0,8	0,4	0,2	159	223	202	11	8	28	1.528	1.631	2.291
Oliën, vetten en grondstoffen daarvoor.												
Copra	2.065	12.010	5.134	5.325	3.058	0	68.362	181.409	62.716	48.778	106.297	0
Kokosnootolie ..	256	1.022	33	334	1.197	42	10.840	10.359	51	2.369	10.598	6.250
Reuzel	1.109	363	299	1.710	5	0	15.686	15.465	12.115	16.292	2.005	48
Margar. (eetbare)	0	18	9	6.712	9.462	14.328	424	112	9	55.313	102.017	114.957
Margar. (ruwe) ..	3.908	1.182	1.948	649	10	0	29.991	28.980	17.608	14.978	3.266	460
Katoenpittenolie	495	2.419	2.036	0	0	0	9.955	59.639	23.159	30	14.429	89
Grondnoten	251	683	48	21	0	0	64.170	44.102	16.041	21.531	6.476	43
Palmpitten	2.593	4.958	3.739	447	3	0	47.198	19.823	21.231	35.324	83	0
Palmolie	1.546	1.169	311	186	63	0	15.183	13.876	682	4.888	1.778	139
Sojaboonen	0	0	0	0	0	0	16.468	13.374	3.443	13.531	106	0
Soja-olie	474	503	1.592	91	4	1	8.201	11.630	6.169	1.535	987	1
Koolzaad	2.051	2.147	2.452	525	5	3	18.546	10.413	12.703	5.628	177	428
Lijnzaad	8.973	14.118	31.410	5.981	1	1	216.303	302.961	131.789	66.658	2.193	3.007
Lijnolie	5	1	0	1.315	332	91	299	29.511	7	20.772	85.477	1.173
Petroleum	11.021	8.852	13.591	168	5	12	114.255	124.245	124.526	237	26	29
Miner. smeeroliën	758	456	1.624	?	?	?	12.836	21.716	10.982	?	?	?
Talk, roetensmeer	2.717	2.070	1.080	2.704	916	51	39.833	32.796	8.850	29.503	15.897	1.787
Weefstoffen.												
Hennep (ongeh.)	2.398	1.517	138	366	124	0	24.670	19.366	3.135	9.310	6.608	15
Ongetw. en ongev. katoenen garen	1.552	1.632	2.642	24	0	63	24.793	15.999	14.429	607	51	71
Katoen (ongesp.)	982	5.521	3.866	384	35	15	46.896	67.913	31.228	21.968	40.857	241
Vlas (geroot en gezwingeld) ..	57	75	1	1.066	783	20	255	1.192	257	4.203	7.777	13.821
Wol (alle soorten, wolafval en kunstwol)	376	323	607	181	4	13	12.094	6.951	6.785	6.615	217	97
Metalen.												
IJzer (ruw gegot.)	2.068	3.505	2.005	592	129	0	193.618	36.307	49.190	122.852	3.876	38
IJzer (smeed-, band- en plijzer)	21.600	37.331	23.062	1.728	3.093	1.759	515.332	413.806	329.489	323.310	100.373	20.072
IJzer (spoorstav.)	1.339	1.997	272	798	336	1	37.294	24.472	14.457	23.869	6.469	1.844
IJzer (gaspipen)	1.985	2.275	1.786	101	318	85	31.672	25.255	33.832	6.622	1.691	2.192
Staal (in staven)	584	4.827	1.549	332	125	217	161.671	23.239	31.889	90.807	1.528	2.026
Koper (ruw)	1.678	23	65	3.703	12	0	56.566	1.108	1.066	54.745	894	3
Lood (ruw)	85	1.596	387	144	0	5	27.430	6.953	3.128	18.448	592	710
Tin (ruw)	639	5	0	1.523	122	3	15.944	2.119	995	12.389	5.073	37
Zink (ruw)	106	8	153	2.192	2.027	446	29.664	479	2.318	44.168	14.532	6.742
Steenkolen.												
Steenkolen	621.990	678.621	509.260	2.700	4.681	7.692	9.527.313	5.498.056	4.648.618	3.583.230	240.412	70.004
Diversen.												
Soda	5.106	1.256	2.590	330	384	1	33.835	31.985	17.115	5.332	3.265	10
Chilialpeter ..	22	0	0	411	0	0	149.160	37.880	48.687	111.548	204	1
Cement, tras.	25.957	32.858	35.754	797	5.629	41	399.357	292.018	315.894	113.314	44.016	1.163
Huiden (gedroogd en onbereid) ..	179	237	254	108	57	25	11.578	5.092	1.637	7.424	312	287
Huiden. (gezout.)	163	29	384	525	555	792	11.144	2.203	2.123	12.375	2.015	7.918

¹⁾ Tarwemeel is uitgedrukt in tarwe; aangenomen is, dat 75 K.G. meel met 100 K.G. tarwe gelijk staat. Bij „andere granen” vond voor roggemeel eenzelfde verrekening plaats.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	28 October 1916	20 Juli 1914
Ned. Bank	Disc. Wissels 4 1/2 sedert 1 Juli '15 Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " 1 " '15 Vrsch. in R.C. 5 1/2 " 19 Aug. '14	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14 4 " 23 " '14 5 " 23 " '14
Bank van Engeland	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	4 1/2 " 1 Mei '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3-5 " 4 Febr. '15	—
Javasche Bank	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
28 Oct. '16	2 3/4 1)	3 1/2 1)	5 10/32	4-5/8	—	2 1/4-1 1/2 1)
23-28 " '16	1 3/4-2 3/4	2 3/4-3 1/2	5 10/32	4-5/8	—	2-1/2
16-21 " '16	1-5/8	2 1/4-3/4	5 10/32	4-5/8	—	2 1/4-3
9-14 " '16	1 1/8-1/4	2 1/4-1/2	5 10/32-5/8	4-5/8	—	2 1/2-4
25-30 O. '15	—	3 1/4-4 1/2	4 7/8-5-	—	—	1 3/4-7/8
26-31 O. '14	—	—	3 1/10	—	—	6
20-24 Jul. '14	3 1/8-5/10	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 27 October.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
23 Oct. 1916 ..	11.61	42.65	41.80	2.42 1/2
24 " 1916 ..	11.61 1/4	42.95	41.80	2.42 1/2
25 " 1916 ..	11.62 1/2	42.80	41.85	2.43 1/2
26 " 1916 ..	11.64	42.57 1/2	41.90	2.44
27 " 1916 ..	11.64	42.60	41.90	2.44 1/8
28 " 1916 ..	11.62 1/4	42.60	41.82 1/2	2.43 3/4
Laagste der week	11.60	42.32 1/2	41.75	2.42 1/4
Hoogste " "	11.64 3/4	43.—	41.92 1/2	2.44 3/8
21 Oct. 1916 ..	11.61	42.35	41.80	2.43 3/8
14 " 1916 ..	11.65	42.32 1/2	41.95	2.44
Muntpariteit ...	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitser- land	Weenen	Kopen- hagen	Stock- holm	Batavia telegrafisch
28 Oct. 1916	46.50	28.—	66.25	69.25	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	46.20	27.90	66.—	68.90	—
Hoogste " "	46.55	28.75	67.—	69.80	—
21 Oct. 1916	46.20	28.52 1/2	66.07 1/2	68.90	99 1/2-100 1/2
14 " 1916	46.35	28.65	66.05	69.—	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselmarkt was de afgelopen week zeer onregelmatig. Voor Londen en Parijs was de stemming aanvankelijk zeer vast, zoodat de koersen van 11,60 3/4 tot 11,64 3/4 en van 41,77 1/2 tot 41,92 1/2 konden stijgen. In den loop van Donderdag werd de stemming echter weder flauwer en de volgende dagen ging het avance weder goeddeels verloren.

Voor Berlijn was de vaste stemming reeds eerder omgeslagen. Kon aanvankelijk de koers van 42,30 tot 43,— opkomen, Woensdag liep deze weder tot 42,40 terug en bleef daarna tusschen 42,45 en 42,60 schommelen. Weenen 28,55-28,75-28,—.

Ook Skandinavië was zeer onregelmatig. Een rijzing van 80 cents en een daaropvolgende daling van 60 cents kwamen voor. Bij een dergelijke onregelmatige markt waren de zaken natuurlijk zeer moeilijk; het slot was dan ook ongeanimeerd.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
28 October 1916	4.76.35	5.84 1/2	70 3/8	41
Laagste d. week..	4.76.35	5.84 1/4	70 1/8	41
Hoogste " " ..	4.76.45	5.84 1/2	70 3/8	41 1/8
21 October 1916	4.76.35	5.84 1/2	70 1/8	41 3/10
14 " 1916	4.76.40	5.84	70 1/4	40 7/8
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/10

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	13 Oct. 1916	20 Oct. 1916	Week 21-26 Oct. 2)		26 Oct. 1916 2)
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires	d.p.gd.pes.	49 9/32	49 9/32	49 9/32	49 9/32	49 9/32
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/4 1/8	1/4 1/8	1/4 1/8	1/4 1/8	1/4 1/8
Hongkong ..	id. p. \$	2/2 1/4	2/2 3/8	2/2 3/8	2/2 3/8	2/2 3/8
Lissabon....	d. p.escudo	34 1/8	34 1/8	33 7/8	34 3/8	33 7/8
Madrid	Peset. p. £	23.61 1/2	23.50	23.35	23.50	23.40
Montevideo..	d. p. peso	52 1/2	52 3/8	52 3/8	52 3/8	52 3/8
Montreal....	\$ per £	4.76 1/2	4.76 3/8	4.76 3/8	4.76 3/8	4.76 3/8
Petrograd ..	R. p. £ 10	152	153	152 1/2	154	154
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12 5/10	12 7/8	12 3/10	12 1/4	12 1/4
Rome	Lires p. £	30.80	31.—	31.—	31.20	31.20
Shanghai ..	sh/d.p.tael	3/1	3/1 1/4	3/1 1/4	3/1 1/4	3/1 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/10	2/4 3/10	2/4 3/10	2/4 3/10	2/4 3/10
Valparaiso 1)	d. p.pap.p.	10 1/2	10 1 1/2	10 7/10	10 7/10	10 1/2
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/1 1/10	2/1 1/10	2/1 1/10	2/1 1/10	2/1 1/10

1) Noteeringen op 90 dagen.

2) Koersen van 27 October nog niet ontvangen.

GOUDE EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Ruim aanbod van Amerikaansche zijde deed den zilverprijs wederom eenige verlaging ondergaan. Niettemin werd al het aangeboden materiaal gemakkelijk opgenomen voor muntdoeleinden, waarvoor nog steeds tal van regeringen als koopers in de markt zijn. Op het lagere niveau was de markt bijna zonder fluctuatie: vier dagen achtereen werd 32 1/8 genoteerd, alleen den eersten en den laatsten dag der week was de prijs 32 1/4.

Het Oosten was deze week noch koper noch verkoper. Doordat de Chineesche wisselkoers vast is gebleven, niettegenstaande de daling der zilverprijzen, zijn verkoopen van die zijde thans niet mogelijk. Aankopen waren bij dezen stand van den wisselkoers eerder te verwachten, maar de beperkte algemeene export van het Hemelsche Rijk maakt, naar de firma Mocatta & Goldsmid opmerkt, zilveraankopen op ruime schaal niet waarschijnlijk.

Noteering te Londen.

	te New York.	
28 Oct. 1916	32 1/4	67 3/8
21 " 1916	32 3/8	67 7/8
14 " 1916	32 1/2	68
7 " 1916	32 1/8	68 1/4
30 Oct. 1915	24 1/10	49 3/8
31 Oct. 1914	22 3/10	48 1/8
20 Juli 1914	24 10/10	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 28 OCTOBER 1916.

Activa.		
Binnenl. Wis-	H.-bk. f 86.566.805,39	
sels, Prom.,	B.-bk. " 307.364,64	
enz. in disc.	Ag.sch. " 12.160.463,54	
		f 99.034.633,57
Papier o. h. Buitenl. in		
disconto		—
Idem eigen portef. f	8.006.907,—	
Af: Verkocht maar voor		
de bk. nog niet afgel. "		" 8.006.907,—
Beleeningen		
incl. vrsch.	H.-bk. f 22.352.063,27	
in rek.-crt.	B.-bk. " 4.513.989,48 1/2	
op onderp.	Ag.sch. " 36.287.407,64 1/2	
		f 63.153.460,40
Op Effecten	f 57.104.760,40	
Op Goederen en Spec. "	6.048.700,—	
		" 63.153.460,40
Voorschotten a. h. Rijk		" 5.406.384,62
Munten Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 61.449.840,—	
Muntmat. Goud	522.192.008,20 1/2	
		f 583.641.848,20 1/2
Munt, Zilver, enz. "	6.531.083,60	
Muntmat. Zilver .. "		" 590.172.931,80 1/2
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds.. f	5.145.970,12 1/2	
id. van 1/5 v. h. kapit. "	3.961.173,25	
		" 9.107.143,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank	f 1.400.000,—	
Diverse rekeningen	60.134.847,49 1/2	
		f 836.416.308,26 1/2
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 5.155.090,93 1/2	
Bankbiljetten in omloop	" 730.338.355,—	
Bankassignatiën in omloop	" 2.389.193,67	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	" 73.632.450,08	
		" 73.632.450,08
Diverse rekeningen	" 4.901.218,58	
		f 836.416.308,26 1/2
Beschikbaar metaalsaldo	f 428.000.945,68	
Op de basis van 2/5 metaaldekking	" 266.728.945,93	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop		
dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	" 2.140.004.725,—	

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	181.321,58	
Buitenlandsche wissels	4.852,—	
Beleeningen	2.646.759,38 1/2	
Goud		16.179,08
Zilver	121.246,35 1/2	
Bankbiljetten	14.373.540,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's ..		15.679.794,39 1/2

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	21 Oct. 1916	28 Oct. 1916
Aan schatkistpromessen..	f 137.460.000,—	f 146.910.000,—
waarvan rechtstreks bij		
de Ned. Bank geplaatst	" 83.000.000,—	" 83.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 61.567.000,—	" 61.567.000,—
Aan zilverbons	" 15.786.035,50	" 15.862.302,—

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeisbare schulden
28 Oct. 1916	583.642	6.531	730.338	76.022
21 " 1916	583.658	6.410	715.965	91.762
14 " 1916	584.677	6.273	715.453	90.348
7 " 1916	587.354	6.189	708.521	99.070 ¹⁾
30 Sept. 1916	587.360	6.597	700.782	108.636
23 " 1916	587.367	6.931	678.644	143.451
16 " 1916	587.373	7.000	678.243	146.374
9 " 1916	583.879	7.160	675.829	146.397
2 " 1916	584.865	7.460	679.571	134.879
26 Aug. 1916	585.813	8.231	657.109	140.467
19 " 1916	587.278	8.694	659.399	133.792
12 " 1916	588.254	9.074	662.369	124.635
5 " 1916	588.114	9.788	668.017	116.044
30 Oct. 1915	399.824	2.522	569.850	16.749
31 Oct. 1914	171.142	4.310	478.986	20.510
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

1) Waarvan Rek. crt. saldo van het Rijk f 2.694.000.

Data	Disconto's		Belee- ningen	Beschi- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
	Totaal	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreks			
28 Oct. 1916	99.035	83.000	63.153	428.001	73
21 " 1916	98.853	83.000	60.507	427.622	73
14 " 1916	93.911	78.000	59.502	428.889	73
7 " 1916	105.286	89.500	59.986	431.122	73
30 Sept. 1916	105.616	89.500	60.662	431.171	73
23 " 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
16 " 1916	106.348	89.500	62.736	428.547	72
9 " 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	72
2 " 1916	97.276	80.500	64.043	428.532	73
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	74
19 " 1916	70.087	53.500	65.766	436.430	75
12 " 1916	66.467	49.500	66.421	439.024	76
5 " 1916	64.058	46.500	67.203	440.195	76
30 Oct. 1915	77.945	45.560	97.470	284.506	69
31 Oct. 1914	185.162	73.000	134.193	75.372	35
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeisb. schulden
19 Aug. 1916	70.069	24.377	145.373	60.171
12 " 1916	67.687	23.825	146.577	54.478
5 " 1916	67.664	24.013	154.044	53.451
29 Juli 1916	64.204	25.674	150.635	56.645
21 Aug. 1915	37.212	31.275	127.018	27.040
22 Aug. 1914	21.830	22.023	124.235	16.426
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschi- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
19 Aug. 1916	7.151	37.544	61.677	7.796	53.337	46
12 " 1916	6.921	38.059	61.028	6.318	51.301	45
5 " 1916	6.747	38.089	66.006	6.491	51.178	44
29 Juli 1916	6.694	38.787	68.711	5.896	48.422	43
21 Aug. 1915	6.176	11.071	52.418	18.017	37.675	44
22 Aug. 1914	8.784	6.494	70.733	3.472	16.771	31
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

SURINAAMSCH E BANK.**OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.**

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
9 Sept. 1916..	643	1.155	745	885	727
2 „ 1916..	708	1.054	791	882	623
26 Aug. 1916..	715	1.035	978	891	563
19 „ 1916..	700	1.049	975	890	657
4 Sept. 1915..	867	1.094	1.451	847	1.292
5 Sept. 1914..	716	1.078	851	737	448
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.**

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 25 OCTOBER 1916.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 72.628.275	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities „ 7.434.900
	Gold coin and bullion „ 54.178.275
£ 72.628.275	£ 72.628.275

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 42.187.852
Rest „ „ 3.171.954	Other securities „ 102.442.757
Public deposits „ 52.543.213	Notes „ 35.942.255
Other deposits „ 112.171.721	Gold and silver coin „ 1.885.191
Seven-day and other bills.. „ 18.167	
£ 182.458.055	£ 182.458.055

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangegeven Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.			Dek- kings- percen- tage ¹⁾
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.	
25 Oct. 1916	56.063	36.686	***	***	***	
18 „ 1916	56.455	36.668	134.934	28.500	102.633	
11 „ 1916	55.696	36.854	134.527	28.500	102.978	
4 „ 1916	54.631	37.064	132.991	28.500	101.266	
27 Oct. 1915	56.231	32.795	81.852	28.500	44.621	
28 Oct. 1914	61.873	35.113	31.367	9.500	13.924	
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....	

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
25 Oct. 1916	42.188	102.443	52.543	112.172	37.827	23
18 „ 1916	42.188	101.390	55.589	108.496	38.237	23 1/4
11 „ 1916	42.188	102.773	55.135	109.361	37.292	22 3/4
4 „ 1916	42.188	109.168	52.236	117.402	36.016	21 1/4
27 Oct. 1915	18.896	96.565	39.885	99.670	41.886	30
28 Oct. 1914	19.427	104.868	24.994	126.737	45.210	29 3/4
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**II. DUITSCHE RIJKS BANK.**

STAAT VAN 23 OCTOBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk.	2.519.997.000
davon Goldbestand		2.503.402.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine....	„	360.971.000
Noten anderer Banken	„	12.739.000
Wechsel	„	7.615.881.000
Lombardforderungen	„	11.395.000
Effekten.....	„	82.352.000
Sonstige Aktiva	„	660.254.000
Grundkapital.....	„	180.000.000
Reservefonds	„	85.471.000
Notenumlauf	„	7.033.624.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	„	3.586.148.000
Sonstige Passiva	„	378.346.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
23 Oct. 1916	2.519.997	2.503.402	360.971	7.033.624	41
14 „ 1916	2.518.042	2.501.223	340.427	7.126.516	40
7 „ 1916	2.511.291	2.492.933	370.072	7.230.214	40
30 Sept. 1916	2.503.636	2.484.774	392.091	7.369.965	39
23 Oct. 1915	2.466.446	2.429.680	1.125.454	5.675.017	63
23 Oct. 1914	1.858.173	1.828.085	741.578	3.967.953	66
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
23 Oct. 1916	7.615.881	3.586.148	2.520.700	346.700
14 „ 1916	7.478.921	3.289.675	2.466.000	326.600
7 „ 1916	7.468.061	3.216.339	2.467.700	356.400
30 Sept. 1916	10.758.831	6.266.453	2.484.200	377.800
23 Oct. 1915	3.923.447	1.618.594	2.032.000	1.078.000
23 Oct. 1914	2.928.679	1.555.058	947.000	737.000
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

III. BANK VAN FRANKRIJK.**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het bui- tenland	Wissels	* Uitge- stelde wissels
26 Oct. 1916	4.921.979	328.047	870.920	479.672	1.374.928
19 „ 1916	4.885.785	328.560	778.340	452.150	1.377.592
12 „ 1916	4.856.533	332.287	889.830	435.227	1.379.850
5 „ 1916	4.840.446	335.105	829.806	512.155	1.382.977
28 Oct. 1915	4.729.979	363.246	1.015.183	280.270	1.916.363
29 Oct. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080	.....

Data	Belcening	* Buitgew. voorsch. ajd. Staat	Bank- biljetten	Rek. Crt. Particu- lieren	Rek. Crt. Staat
26 Oct. 1916	1.118.351	8.600.000	16.589.150	2.730.840	200.977
19 „ 1916	1.175.617	8.600.000	16.800.016	2.541.756	79.451
12 „ 1916	1.177.319	8.600.000	17.028.894	2.345.844	48.298
5 „ 1916	1.185.844	8.600.000	17.011.144	2.252.168	59.108
28 Oct. 1915	567.971	6.900.000	13.867.554	2.545.863	38.451
29 Oct. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	.....	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten" komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegood ijh bui- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Cou- rant
21 Oct. '16	1.556	2.055	104	5.278	779	7.720	1.659
14 „ '16	1.554	2.055	104	5.144	798	7.587	1.620
6 „ '16	1.556	2.001	98	5.034	765	7.443	1.685
29 Sept. '16	1.553	2.055	96	4.819	786	7.304	1.542
21 Oct. '15	1.596	37	19	2.803	1.341	4.991	1.377
21 Oct. '14	1.621	216	42	....	1.458	2.699	942
21 Juli '14	1.601	144	74	....	757	1.634	1.099

V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank verlost. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitel. saldi	Belecn. van buitel. vorder.	Belecn. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en belecn.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
19 Oct. 1916	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068
12 „ 1916	351.119	75.847	480.000	43.101	828.252	111.877
5 „ 1916	333.478	73.864	480.000	43.940	813.344	110.199
28 Sept. 1916	334.019	73.332	480.000	48.176	808.911	118.918
21 Oct. 1915	158.994	34.315	440.000	50.433	495.530	189.052

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Perccn- tage 1)
29 Sept. '16	387.195	7.811	106.578	560.725	16.249	71
22 „ '16	378.443	7.642	111.590	558.403	17.519	70
15 „ '16	377.473	7.898	110.322	554.542	17.437	70
8 „ '16	369.680	27.487	107.335	558.461	18.410	68
1 Oct. '15	283.656	16.493	44.880	339.884	14.359	83

1) Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
28 Oct. '16	670.440	3.441.070	31.600	3.304.560	105.730
21 „ '16	638.450	3.426.210	31.630	3.320.730	76.010
14 „ '16	638.280	3.448.810	31.340	3.344.110	72.320
7 „ '16	651.660	3.469.040	31.160	3.349.510	82.520
30 Oct. '15	734.040	3.262.360	35.690	3.039.670	193.700
31 Oct. '14	448.350	1.919.680	142.360	2.157.250	14.910
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 28 October 1916.

De groote stortingen, die geleidelijk op de vele belangrijke emissien, in den laatsten tijd geschied, plaats moeten hebben, beginnen, tezamen met de geldeischen voor de naderende maandwisseling, hun invloed op de geldmarkt te doen gevoelen. Prolongatie bereikte de sedert lang niet gekende notering van 3½ pCt.

Deze vastere houding van de geldprijzen heeft op onze *Nederlandsche Staatsfondsen* een minder goede uitwerking gehad. Over de geheele linie, 3 pCt. obligatiën uitgezonderd, vallen fractionele koersverliezen te vermelden.

Ook voor *buitenlandsche Staatsfondsen* was de belangstelling gering. Russen alleen konden hun opwaartsche koersbeweging weer krachtig voortzetten. 4 pCt. Rothschild's stegen 2 pCt.; 4 pCt. Moskow Jaroslaw's 4¼ pCt., Nicolai's 4 pCt. enz. Naast de reeds vroeger vermelde eenvoudiger wijze van couponbetaling schijnt ook het bericht nopens de wederopenstelling van de beurs te Petrograd tot deze vastere houding te hebben bijgedragen, daar zulks op vertrouwen in den binnenlandschen toestand wijst.

Brazilianen, inzonderheid de fundingleening, waren andermaal zwakker. De Braziliaansche financiën vinden nog steeds geen gunstige pers, ondanks belangrijke bezuinigingen, die op het staatshuishouden worden doorgevoerd — of misschien juist daarom; deze bezuinigingen gaan namelijk grootendeels ten koste van belangrijke openbare werken, onderwijs en hygiëne en vallen derhalve niet toe te juichen. Buitendien is de Braziliaansche uitvoerhandel, die over 1912 nog £ 138 millioen en over 1913 £ 132 millioen bedroeg, over 1914 en 1915 tot respectievelijk £ 82 en £ 83 millioen gedaald. Desondanks was wel het uitvoersaldo gunstig, daar de invoer naar verhouding nog sterker is teruggegaan, doch dit voordeel is slechts schijnbaar, daar dieningevolge de voor den staat zeer belangrijke invoerrechten aanmerkelijk verminderd zijn.

	21 Oct.	25 Oct.	28 Oct.	Rijzing of daling.
5 ½ % Ned. Werk. Schuld	102 ¹³ / ₁₆	102 ³ / ₄	102 ¹ / ₄	— ⁹ / ₁₆
4 ½ % Ned. Werk. Schuld	102 ¹ / ₁₆	102	101 ¹ / ₂	— ⁹ / ₁₆
3 ½ % Ned. Werk. Schuld	76	76 ⁷ / ₁₆	76 ⁹ / ₁₆	+ ⁹ / ₁₆
2 ½ % Ned. Werk. Schuld	64 ¹³ / ₁₆	64 ³ / ₄	64 ⁹ / ₁₆	— ¹ / ₄
5 % Oost-Indië	100 ¹³ / ₁₆	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂	— ⁷ / ₁₆
4 ½ % Bulgarije 1909	44 ¹ / ₄	43	43	— 1 ¹ / ₄
3 ½ % Italië 1862-1881	60	57	57	— 3
4 ½ % Portugal 1890	77	77	77 ¹⁵ / ₁₆	+ ¹⁵ / ₁₆
4 ½ % Iwang. Dombrowa	65 ¹ / ₈	67 ¹ / ₂	67 ⁷ / ₈	+ 2 ³ / ₄
4 % Nicolai 1867-1869	59	64 ⁷ / ₁₆	63	+ 4
4 % Rusland Geconsol. 1880	59	58 ⁹ / ₁₆	59 ³ / ₄	+ ³ / ₄
4 % Obl. Zuidwest 1885	56 ¹ / ₂	59 ⁷ / ₁₆	59 ¹⁵ / ₁₆	+ 3 ⁷ / ₁₆
4 % Hope & Co. 1889-1890	67 ³ / ₁₆	66 ¹⁵ / ₁₆	66	— 1 ⁸ / ₁₆
4 % Obl. Rothschild 1891	61	62 ¹ / ₄	61 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
4 % Obl. Rothschild 5e em.	60 ¹ / ₂	65	62 ¹ / ₂	+ 2
4 % Obl. Mosk.-Jarosl.-Arch.	55	59 ³ / ₄	59 ³ / ₄	+ 4 ³ / ₄
4 % Servië 1895	46 ¹ / ₈	48 ⁷ / ₈	48 ⁷ / ₈	+ 2 ³ / ₄
4 % Turkije 1903	45 ³ / ₄	49	48 ¹ / ₂	+ 2 ³ / ₄
4 ½ % China 1898	65	63 ¹ / ₄	60 ³ / ₈	— 4 ⁵ / ₈

De houding van de *locale* markt was zeer verdeeld.

Industriele fondsen werden aanmerkelijk hooger gezocht onder leiding van Centrale Guano's (thans overgegaan in de Vereenigde Chemische Fabrieken), die een dividend van niet minder dan 190 pCt. uitkeeren tegen 20 pCt. het vorig jaar.

Het belangrijke bericht nopens de belangengemeenschap onzer groote *spoorwegmaatschappijen*, heeft op de koersbeweging van beide aandeelsoorten een gunstigen invloed gehad.

Het koersverloop van *cultuurfondsen* was onregelmatig. Zoo stegen Bangak's 25 pCt., Moluksche H. V. 20 pCt., doch verloren Temoeloes 32 pCt., Handelsvereen. Amsterdam 5¼ pCt. enz. De zaken waren in deze afdeling beperkt, mede ten gevolge van de zwakkere houding der suikerprijzen.

Met uitzondering van Nederlandsch Indische Handelsbank werden ook *bankaandeelen* op afbrokelende koersen verhandeld.

De kortstondige hausse in *mijnaandeelen* behoort weer tot het verleden en heeft voor een reactie plaats gemaakt. Slechts enkele buitenlandsche soorten: Frank Smith en Swansea Copper sluiten hooger.

De gebeurtenissen aan het Roemeensche front, vooral de bezetting van de belangrijke olie-stapelplaats Constanza door de Centralen, drukken begrijpelijkerwijze het koerspeil van *oliesoorten*. Toch was het aanbod niet van belang en waren ook de koersverliezen betrekkelijk gering. Men

dient dan ook in het oog te houden, dat de geallieerden, —voornamelijk Rusland— op belangrijke schaal als koopers van de Rumeensche petroleum-producten optreden. De grootste daling hadden Geconsolideerde te boeken: 93/4 pCt. Steana Romana's herstelden zich van 99 1/2 tot 109 7/8 pCt.

Rubberfondsen waren voor het meerendeel verwaarloosd en zwakker.

Scheepvaartfondsen bleken zeer gevoelig voor het ongeluk, het stoomschip „Fortuna” van de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot overkomen. Het betrokken aandeel liep van 211 1/4 tot 202 1/2 pCt. terug, waartoe ook het onjuist gebleken bericht nopens het torpedeeren van de „Frisia” heeft bijgedragen. De tegenspraak van dit naar men zegt moedwillig gelanceerde bericht veroorzaakte een gevoel van opluchting, dat met een matig koersherstel gepaard ging. Toch bleef de belangstelling voor scheepvaartfondsen gedrukt.

Ook tabaks-aandeelen waren aan den zwakken kant, daar de sluiting van de Duitsche grenzen voor tabak zich in het verloop van de jongste Java-inschrijving duidelijk weer spiegelde.

Slechts thee-aandeelen — meestal een totaal verlaten hoek — onderscheiden zich thans door een opwaartsche prijsbeweging (Alg. Ned. Ind. Thee wonnen 13 1/2, Amsterdam Thee 6 1/4 pCt.) op gunstige statistische gegevens.

	21 Oct.	25 Oct.	28 Oct.	Rijzing of daling.
Koloniale Bank.....	164 3/4	163 7/8	162 1/2	— 2 1/4
Ned. Ind. Handelsbank ..	228	232	232	+ 4
Nederlandsche Bank cert... 223	231	230		— 3
Ned. Handel Mij., rescontre	192	191	191 1/2	— 1/2
A'damsche Superfosfaat ..	189	192 3/4	192 3/4	+ 3 3/4
„Insulinde” Oliefabrieken.	260 1/2	269 3/4	266	+ 5 1/2
Vereenigde Blikfabrieken.	182 7/8	180	180	— 2
Kon. Papierfabr. v. Gelder	156 3/8	158 3/4	157 1/8	+ 1/2
Wester Suikerraffinaderij	210	209 3/4	207	— 3
Bangak Landbouw Mij. ..	535	550	560	+ 25
Vorstenlanden	233	234 7/8	236	+ 3
Handelsveren. Amsterdam	395 1/4	388	390	— 5 1/4
Kalibagor	390	379 1/2	379 3/4	— 10 1/4
Molukse Handelsvenn... 225	237	245		+ 20
Pangoonredjo	295	301	301	+ 6
Temoeloes Landbouw Mij.:	600	568	568	— 32
Bolang Mongondou	199	190	190	— 9
Ketahoen	27 1/2	26 1/4	26 1/4	— 1 1/4
Oost Borneo	47	42 1/4	45 1/2	— 1 1/2
Frank Smith Diamond... 40	47 1/2	47 1/2		+ 7 1/2
Swausea Cons.	34 3/4	45	41	+ 6 1/4
Dordtsche Petroleum ... 199	197 3/4	195		— 4
Geconsolideerde Holl. Petr.	171	165	161 1/4	— 9 3/4
Kon. Ned. Petr.....	517 7/8	508 1/2	512	— 5 7/8
Sumatra Palembang..... 240	236	238 1/2		— 1 1/2
Orion	58	55 1/2	55 1/2	— 2 1/2
Steana Romana.....	99 1/2	110	109 7/8	+ 10 3/8
Amsterdam Rubber	207 3/4	206 1/2	206 1/2	— 1 1/4
Malabar Rubber.....	65	69	75	+ 10
Oost Java Rubber.....	258	256	256 1/2	— 1 1/2
Serbadjadi	312	309 1/2	309 1/2	— 2 1/2
Timbang Deli	159 1/2	154 1/2	152 1/2	— 7
Lankat Rubber	260	269	270	+ 10
Holland-Amerika-Lijn ... 444	439 1/2	439 1/2		— 4 1/2
Kon. Ned. Stoomboot 260 3/8	256 1/4	254 7/8		— 5 1/2
Kon. Hollandsche Lloyd.. 211 1/4	210 1/2	207		— 4 1/4
Kon. Paketvaart	187	184	180 1/2	— 6 1/2
Amsterdam Deli	243	242	237	— 6
Deli Batavia	431	428	423	— 8
Deli Mij.....	517	514 3/4	512	— 5
Rotterdam Deli	254	240*	241	— 3
Senembah cert.....	539	544	526	— 13
Alg. Ned. Ind. Thee..... 98	103 1/2	111 1/2		+ 13 1/2
A'dam Thee	62 3/4	65	69	+ 6 1/4
Oscar Rohte en Jiskoot's				
Tabaksh.....	134	155	150	+ 16

* ex div.

In de Amerikaansche afdeling hier ter beurze viel een sinds lang niet gekende vraag naar de lagergeprijsde aandeelsoorten waar te nemen. Bijzondere vraag genoten Chicago Rock Islands: 25—33 1/2 op de verbeterende netto-ontvangsten, waardoor ten slotte (evenals bij de Marine) de reorganisatie-voorwaarden minder hard zullen worden. Daarnaast vonden Denver, Missouri's en zelfs de gewone Rock Islands veel vraag.

Het zeer verschillend beheer van Am. Hide & Leather en Central Leather weerspiegelt zich ook sterk in het koersverloop. Terwijl eerstgenoemde aandeelen hier ter beurze 2 1/8 pCt. lager sluiten werden Central Leathers 14 7/8 pCt. hooger gezocht.

	21 Oct.	25 Oct.	28 Oct.	Rijzing of daling.
American Beet Sugar....	98 1/2	100	102 1/2	+ 4
American Can	62	64 1/2	64 3/4	+ 2 3/4
American Car & Foundry.	72 1/2	72 1/2*	72 3/8	+ 3/8
American Hide & Leather.	73 3/8	74 7/10	71 1/4	— 2 1/8
American Smelting & Ref.	108 7/8*	109 3/4	108 1/4	— 3/8
Amer. Waterw. Cert. enz.	24 3/8	26 3/10	25 15/10	+ 1 5/10
Anaconda Copper.....	194	193 1/2	196	+ 2
Central Leather	84	99 3/4	98 7/8	+ 14 7/8
Dominion Steel Corp....	67 7/8	69 15/10	70 3/4	+ 2 7/8
Marconi Wireless Tel. Cy.	80 1/8	84	84	+ 3 7/8
Studebaker Corp.....	135	136 1/4	137	+ 2
United Cigar.....	49 1/2	50 1/4	50	+ 1/2
United States Steel.....	117 15/10	117 9/10	118 3/4	+ 13/10
Atchison Topeka	107 1/2	108 1/4	108	+ 1/2
Chicago Rock Island	25	27	33 3/8	+ 8 3/8
Denver	18 1/2	18 5/8	20 5/8	+ 2 1/2
Erie	39 3/10	39	39 3/4	+ 3/10
Missouri Kansas & Texas.	7 15/10	8 9/10	10 1/2	+ 2 9/10
Missouri Pacific cert.v.obl.	47 1/4	47 3/4	50	+ 2 3/4
Southern Pacific	102 1/10	103 1/4*	103	+ 2 7/10
Southern Railway	28 7/10	28 3/10	29 1/10	+ 5/8
Union Pacific	150 1/4	152 1/2	152 1/2	+ 2 1/4
Intern. Mercantile Mar... 46 1/2	45 1/8	45 1/2		— 1
Intern. Merc. Mar. pref.. 118 1/2	116 3/8	116 5/8		— 1 7/8

* ex div.

De beursstemming te Londen is bij voortdoring gedrukt. Consols brokkelden verder af: 57—56 1/2. Argentijnsche sporen waren gedrukt daar deze in strijd met vroegere beloften verplicht worden, stedelijke belasting te betalen.

De beurs-aandacht wordt thans afgeleid door de uitgifte van de nieuwe Engelsche leening groot £ 60 miljoen rentende 5 pCt. en gesplitst in een looptijd van 3 en 5 jaar, in de Vereenigde Staten.

Te Parijs is zoolang de inschrijving op de oorlogsleening nog openstaat de handel in andere fondsen uiterst miniem. Fransche rente brokkelden verder af.

In Duitschland duren de samensmeltingen van industriële ondernemingen voort. De Gelsen-Kirchener heeft haar vleugels weer wijder uitgeslagen door overneming van M. 1.500.000 aandeelen van de Stahlwerk Krieger te Düsseldorf. Het pas vernieuwde Rhijnsch-Westfaalsche Kolensyndicaat is reeds voornemens den prijs voor steenkool te verhoogen wegens de toenemende vraag, die ook valt af te leiden uit de vermeerderde staalproductie: over de eerste negen maanden van dit jaar: 11.930.000 ton tegen 9.673.000 ton in de eerste maanden van 1915.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

30 October 1916.

Tarwe. Het wordt steeds duidelijker, hoe bezwaarlijk het zal zijn, in de eerste helft van 1917 de tarwe-importerende landen van Europa te voorzien van voldoende tarwe. De slechte oogsten in Noord-Amerika en Canada en de droogte in Argentinië, die, nu en dan afgebroken door geringen, geheel onvoldoenden regenval, nog steeds voortduurt, zijn oorzaak, dat deze gewone tarwe-leveranciers niet in die mate kunnen voorzien in de Europeesche behoefte, als juist nu zoo noodig is. Het gebrek aan scheepsruimte, dat door de in den laatsten tijd zoo zeer versterkte actie der duikbooten langzaam maar zeker wordt verergerd, geeft juist aan tarwe-voorraden in nabij gelegen exportlanden zoo groote waarde en een groote oogst in Australië moge een gelukkig verschijnsel zijn bij allen tegenspoed, voldoende uitkomst brengt hij niet. Een stoomschip, dat per jaar 2 1/2 reis naar Australië kan maken, kan in hetzelfde tijdsverloop in den tegenwoordigen tijd van voortdurend oponthoud in laad- en loslavens, zoowel als onderweg, 7 of 8 maal eene lading tarwe van Amerika naar Europa brengen en 4 of 5 maal eene rondreis naar Argentinië volbrengen.

De positie van de tarwemarkt is dan ook zeer vast, de prijzen stijgen voortdurend. December-tarwe te Chicago was op 28 October weder 15 1/2 cent hooger dan vijf dagen tevoren en heeft daarmede de ongekende hoogte van bijna \$ 1,90 bereikt, terwijl de prijs op 23 October 1915 97 3/4 cent bedroeg. In Argentinië is in het midden der week eenige regen gevallen, waardoor aan de Argentijnsche markten alle artikelen eene flinke prijsdaling vertoonden.

De regenval was echter weder geheel onvoldoende om in den ongunstigen toestand blijvende verbetering te brengen en in de laatste dagen is de prijsverlaging weder ingehaald. Onder deze omstandigheden lag het voor de hand, dat in Engeland de tarwe-aanvoer in handen der regeering overging en evenmin behoeft het verwondering te wekken, dat in ons land sprake schijnt te zijn van een uitbreiding van het broodkaarten-stelsel.

Maïs. Ook de voedergranen verkeerden in eene dergelijke positie als tarwe. De droogte in Argentinië treft ook den nieuwen maïsogst en het bezwaar, aan den aanvoer van tarwe verbonden, geldt gedeeltelijk evenzeer voor maïs. Gelukkig is de maïsogst in Noord-Amerika bevredigend uitgevallen. In dat land is dan ook de maïsprijs in de afgelopen week slechts weinig gestegen. In Argentinië veroorzaakte de regen eene veelbelovende prijsdaling, doch deze behoort reeds weder tot het verleden en de in het begin der week bereikte hoogste prijs is sedert de daling reeds weder overtroffen. De voor de voorziening van Europa beschikbare hoeveelheid maïs — en hetzelfde geldt voor haver — behoeft vooralsnog niet tot dezelfde ongerustheid te stemmen als in het geval van de tarwe, daar behalve de vrij goede Amerikaanse oogst ook nog van den ouden Argentijnschen oogst een groot gedeelte beschikbaar is. Het groote bezwaar ligt hier echter in den moeilijken aanvoer en bovendien is door de ongunstige tarweoogsten alsmede de langdurige droogte, die in Argentinië de opbrengst der alfalfa vermindert, het verbruik in de voortbrengingslanden van groteren omvang dan gewoonlijk. In Engeland is de maïsprijs weder flink gestegen.

Gerst blijft schaarsch aangeboden en bedingt evenvoortdurend hoogere prijzen, vooral in de goede soorten.

Lijnzaad. Ook dit artikel scheen in den loop der week goedkoop te zullen worden door den regen in Argentinië en eenige prijsverlaging viel reeds te constateeren. Daar de oogst echter reeds zoo sterk had geleden, dat niet veel meer goed te maken was, had de verlaging minder te beteekenen dan voor maïs en toen bovendien de regen niet voortduurde, stegen de prijzen opnieuw boven het laatste hoogste niveau. Het zal een moeilijk op te lossen vraagstuk zijn, de Amerikaanse en Europeesche olieslagerijen aan voldoende lijnzaad te helpen en het is zeker een gelukkig verschijnsel, dat de oogst van soyaboonen in Mantsjoerije zeer goed is uitgevallen.

Markten in Nederland.

De September-distributie van veevoeder is vrijwel afgelopen en de October-aflevering is in vollen gang. De verstrekte hoeveelheden zijn echter zeer beperkt en uit verschillende gedeelten van ons land wordt inkrimping van den varkensstapel gemeld. Wanneer die vermindering werkelijk van beteekenis blijkt te zijn, zoude de veevoederschaarschte tot zeer ernstige gevolgen kunnen leiden.

Voor de mouterijen is circa 4000 ton, bijna uitsluitend Amerikaanse brouwergerst, beschikbaar gesteld, waarvan de aflevering dezer dagen zal plaats vinden.

In den loop dezer week is geen lijnzaad door bemiddeling der N. O. T. aan de olieslagers verkocht, doch bij de eerstvolgende distributie mag een belangrijke prijsverhoging worden verwacht.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires *)		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lins. Nov.
30 Oct. 1916	190 1/2	87,—	54 5/8	14,45	6,90	20,50
23 „ 1916	174 5/8	88 3/4	52 7/8	12,30	6,35	18,50
30 Oct. 1915	101 3/4	57 7/8	38 3/4	10,50 ²⁾	5,15	13,40 ³⁾
30 Oct. 1914	115 3/4	68 3/8	48 7/8	—	4,55 ¹⁾	10,20
20 Juli 1914	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Jan.

*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 25 en 18 October.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	30 Oct.		Soorten.	30 Oct.	
	23 Oct.			23 Oct.	
Tarwe	426 ¹⁾	426 ¹⁾	Haver 38 lb. white clipped	17,— ¹⁾	17,— ¹⁾
Rogge No. 2 Western ..	nom.	nom.	Lijnkoeken. Nd. Amer. van La Plata 46 lb. feeding....	180 ¹⁾	180 ¹⁾
Maïs La Plata	285 ¹⁾	285 ¹⁾	Lijnzaad La Plata	610,—	610,—

¹⁾ Regeeringsprijzen.

AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	22-28 Oct. 1916	Sedert 1 Jan. '16	22-28 Oct. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe	15.337	1.359.257	—	21.153
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.).	—	760.331	—	—
Rogge	—	18.763	—	525
Boekweit	—	10.032	—	500
Maïs	—	419.995	4.720	158.603
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.).	—	79.609	—	—
Gerst	—	92.023	—	18.726
Haver	—	44.430	—	7.840
Lijnzaad	—	88.607	—	50.012
Lijnkoeken	10.155	138.965	—	5.735
Tarwemeel	105	22.735	—	—
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.).	—	1.260	—	—

METALEN.

IJZER EN STAAL.

In Engeland is er geen merkbare verandering in den toestand ingetreden.

Connal's Stocks verminderden wederom en omvatten op 20 October 5298 tons.

Uit Duitschland wordt bericht, dat in de aanstaande vergadering van het Stahlwerksverband prijsverhoging voor halffabrikaat en vormijzer in overweging genomen zal worden, aangezien bij de tegenwoordige noteeringen voor sommige soorten ruw-ijzer en schroot de fabrieken niet in staat zijn, hare productiekosten te dekken.

Het voorstel zal naar alle waarschijnlijkheid door het merendeel der leden van het Syndicaat ondersteund worden, doch een nieuwe regeling behoeft ook de bekrachtiging van den Minister van Handel en Nijverheid.

De Amerikaanse markt heeft nog nimmer zoo'n overstelpende vraag gekend als in de afgelopen week en er zijn tastbare bewijzen, dat de levendigheid, die thans in alle takken van de ijzer-industrie heerscht, waarschijnlijk voor het grootste gedeelte van het komende jaar zal aanhouden.

Prijzen voor halffabrikaat zijn \$ 20 boven de noteeringen in 1915, terwijl de stijging voor afgewerkt materiaal \$ 20 tot \$ 30 bedraagt. De noteering voor ruw-ijzer, die maanden lang onveranderd bleef, is plotseling met \$ 1 tot \$ 3 verhoogd.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Clew. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
27 Oct. 1916..	nom.	124.10/-	181.-/-	30.10/-	54.10/-
20 „ 1916..	nom.	124.-/-	179.10/-	30.10/-	54.-/-
29 Oct. 1915..	67/4	72.17/6	159.-/-	24.15/-	76.-/-
30 Oct. 1914..	49/1	50.10/-	131.-/-	18.-/-	24.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

De condities ter beurze van Londen bleven nagenoeg onveranderd en de omvang der nieuwe zaken, die tot stand kwamen, was buitengewoon gering. De ongunstige weersgesteldheid heeft een groote vertraging veroorzaakt in de aankomst der booten en het gevolg hiervan is, dat het gebrek aan prompte tonnage meer op den voorgrond trad.

De handelaars ondervinden groote moeilijkheden in het verkrijgen van uitvoer-vergunningen, zelfs voor bestemming naar Frankrijk.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester dd. 18 October 1916.

Na een tijdelijke daling in het begin van de week zijn de prijzen van Amerikaanse katoen weer sterk gestegen. Men schijnt algemeen wel te meenen, dat de Amerikaanse oogst zeer zal tegenvallen, zoowel door de uitbreiding van de Boll-weevilplaag als wel, doordat de top-crop waarschijnlijk van weinig beteekenis zal zijn. De aanvoeren blijven zeker zeer groot, maar de oorzaak daarvan moet hoofdzakelijk gezocht worden in het mooie weer, waardoor de pluk begunstigd wordt, en verder door de hooge prijzen, waardoor de landbouwers zich haasten hun product te ver-

koop. Neill Brothers schatten den oogst in hun circulaire van gisteren op 13.150.000 balen en de consumptie op 14.707.000 balen, terwijl zij meenen, dat op 1 Sept. j.l. van vorige oogsten totaal nog 3.830.000 balen over waren, zoodat volgens hen gedurende dit seizoen wel geen gebrek aan katoen zal ontstaan. Egyptische katoen blijft sterk in prijs fluctueeren, maar is ten slotte toch weer duurder. De directeurs van de Liverpool Katoenbeurs hebben hun leden verzocht, speculaties in Egyptische katoen te beperken, daar zij anders genoodzaakt zullen zijn de regeering te laten ingrijpen. Deze markt is n.l. zeer beperkt en kan daardoor gemanipuleerd worden, waardoor de toestand zeer gevaarlijk is.

Het is moeilijk veel over garens te zeggen. Men kan niet spreken van een goede vraag naar Amerikaansche garens, hoewel er toch wel wat gedaan schijnt te worden, zoodat de markt zeer vast blijft. Grove nummers worden wel voor spoedige levering aangeboden, doch overigens zijn de meeste spinners goed bezet. Ofschoon het binnenland de meeste belangstelling toont, wordt er ook voor export zoowel in enkele als in getwijnde garens wel wat gedaan. Het Verre Oosten schijnt de tegenwoordige prijzen nog niet te kunnen besteden. Egyptische garens blijven goed gevraagd, maar spinners verkoopen ongaarne, tenzij voor spoedige levering of aan prima klanten.

De doekmarkt is beslist hooger en ofschoon er van de meeste markten meer vraag is, wordt het steeds moeilijker tot zaken te komen door de vlugge stijging van de markt. Calcutta doet weer wat in dhooties, China blijft rustig, maar de importeurs daar maken goede prijzen voor hun voorraden, die trouwens niet groot zijn. Lichte goederen om te drukken of te bleeken zijn goed gevraagd, maar fabrikanten daarvan zijn goed bezet en ondervinden groote moeilijkheden voldoende werklieden te krijgen, zoodat ook reeds vele weefgetouwen stilstaan.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Midling Uplands.)

	27 Oct. '16	20 Oct. '16	13 Oct. '16	27 Oct. '15	27 Oct. '14
New York	19,— c	18,40 c	17,60 c	12,15 c	11,— c
Liverpool	11,03 d	10,57 d	10,11 d	7,08 d	4,80 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16	Overeenkomstige perioden	
	tot 24 Oct. '16	1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	1661	1207	815
„ Atlant. Havens	799	824	402
Uitvoer naar Gr. Britannië	776	506	225
„ „ 't Vasteland.	641	619	165
„ „ Japan etc...	107	73	66

Voorraden in duizendtallen	20 Oct. '16	20 Oct. '15	20 Oct. '14
Amerik. havens.....	1175	1217	601
Binnenland.....	1005	872	623
New York.....	89	300	66
New Orleans.....	270	201	85
Liverpool.....	558	943	760

WOL.

De veilingen te Londen zijn in zeer vaste stemming aangevangen; de prijsverhoogingen bedragen 5 % voor merinos, 7 à 10 % voor „fine crossbreds” en 5 % voor de overige crossbredsoorten.

Ook te Bradford is de stemming zeer vast: aanzienlijke omzetten worden gemeld, vooral in merinos en fine crossbreds, tot eenigszins verhoogde prijzen.

De uitvoeren van Australië hebben van 1 Juli tot 30 September 1916 ongeveer 271.000 balen bedragen, tegen 336.000 balen in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
27 October 1916.....	54	39	33	27 1/2	25 1/2
20 „ 1916.....	54	39	33	27 1/2	25 1/2
27 October 1915.....	37	31	27 1/2	24	22 1/2

SUIKER.

De stemming onzer Bietsuikermarkt was gedurende de afgelopen week zeer onregelmatig. Na eene flauwe opening verkeerde de markt eenige dagen in eene vaste stemming met rijzende prijzen, zoodat de waarde voor October van f 22,— kon oploopen tot f 23,— en voor December van f 22 3/8 tot bijna f 24,—. De markt sloot echter weer flauwer en noteert men voor October/November f 23,— en voor December f 23 1/2.

Uit Maagdenburg wordt bericht, dat in Duitschland het rooien en afleveren der bieten niet zoo snel en regelmatig gaat als in normale jaren. De krijgsgewangen, welke daarbij moeten helpen, zijn namelijk niet altijd even gewillig en ook niet overal geschikt voor dat werk, als het weder eenigszins ongunstig is. Dan is er nog de algemeene schaarste aan trekkieren en aan spoorwagens, die het vervoer der bieten vertraagt. Het gevolg is, dat cendeels een groot gedeelte van de bieten langer aan den invloed van het weder onderworpen wordt en anderdeels de fabrieken niet met volle kracht kunnen werken, waardoor hun bedrijf duurder wordt en langer dan gewoonlijk zal duren. De in Duitschland nog te velde staande bieten konden de laatste dagen, als gevolg van de te lage temperatuur niet meer noemenswaardig in wortelgewicht toenemen, maar het suikergehalte ging goed vooruit.

De Javamarkt bleef zeer geanimeerd voor oogst 1917. Belangrijke partijen Mei/Juni levering werden tot f 14 1/2 voor Superieur, f 12 3/8 voor No. 16 en hooger en f 12,— voor No. 12/14 afgedaan, terwijl voor Juli levering f 1/4 minder en voor nog latere Superieur f 13 3/8 en f 13 1/2 werd aangelegd. Behalve Chineseesche speculanten waren ook eenige exporteurs in de markt.

In suikers uit den oogst van dit jaar waren de omzetten van minder beteekenis. Superieur werd tot f 15 3/8 en in een enkel geval tot f 15 3/4 verhandeld.

In Amerika bleef de stemming vast en liep de nootering voor Spot-Centrifugals opnieuw 1/4 c. op. Men noteert 6.52 c. koopers en 6.64 c. verkoopers. De raffiuaderijen hadden zich blijkbaar slecht van ruvsuiker voorzien en bij de tegenwoordige kleine voorraden zullen de hooge nooteringen waarschijnlijk gehandhaafd blijven totdat de nieuwe Cuba-oogst weder belangrijke kwantiteiten op de markt brengt. De ontvangsten der week beliepen 43.000 tons, de versmeltingen 59.000 tons en de voorraad 70.000 tons tegen 213.000 tons verleden jaar.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per December.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Grannu- lated fob.	
27 Oct. 1916....	f 23 11/32	47/1 1/2	22/9	30/9	6,52 a 6,64
20 „ 1916....	„ 23 3/4	47/1 1/2	21/6	29/3	6,27 „ 6,39
27 Oct. 1915....	„ 18 9/16	50/-	19/6	32/6	4,39
27 Oct. 1914....	„ 13 1/2	31/-	—	—	4,01
21 Juli 1914....	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

In de afgelopen week is de stemming vrij levendig geweest en de prijzen zijn weder iets gestegen. De markt staat nog altijd onder den invloed van den oorlog. Verkoopers blijven gereserveerd en bij een eenigszins constante vraag zijn belangrijk hogere prijzen waarschijnlijk.

Para-soorten zijn bijzonder vast en men betaalde voor November-levering reeds 3/4.

Noteeringen:

Prima Hevea Crepe loco 2 1/2 1/2	einde vorige week	Oct./Nov. 2/5
„ „ „ Nov./Jan. 2 1/5 3/4	„ „ „	Dec.-Juni 2 1/5 1/4
Smoked Sheets 1/2 d. minder	„ „ „	1/2 à 1/4 d. minder.
Hard cure fine Para 3/4	„ „ „	3/3.

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Maklaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Ook deze week kwam er geen verandering in dit artikel. In eerste hand werd wederom weinig aangeboden en vond gedeeltelijk koopers tot de bestaande prijzen.

Santos geregeld gevraagd; het aanbod blijft beperkt.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
28 Oct. 1916	481.000	6400	2.635.000	—	12 ⁷ / ₈
21 „ 1916	473.000	6325	2.646.000	6300	12 ⁹ / ₁₆
28 Oct. 1915	477.000	5525	2.013.000	6050	12 ¹¹ / ₈
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli
28 Oct. 1916 ..	64.000	1.042.000	317.000	5.178.000
28 Oct. 1915 ..	125.000	1.415.000	362.000	5.757.000

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine belangrijk hooger. Op November-aflading van Amerika werden deze week groote posten „Choicest” verkocht a f 106,— en later a f 107,—. De vraagprijzen loopen thans van f 108,— tot f 112,—.

Oleo-Stearine. Voor een partij Zuid-Amerikaansche op November-aflading werd f 86,— betaald.

Premier-Jus eveneens belangrijk hooger.

Noord-Amerikaansche. Voor „Choicest” werd op November-aflading f 105,— en f 106,— betaald.

Zuid-Amerikaansche. Eerste soorten werden op November- en December-aflading tot f 86,— gedaan en naderhand tot f 89,—; 2e soorten tot f 86,— en derde soorten tot f 83,—.

Mutton Jus, werd op November-aflading tot f 83,— gedaan.

Neutrallard. De loco voorraad werd opgeruimd tot f 106¹/₄.

Op aflading wordt f 118,— gevraagd.

Imitatie Neutrallard. Verkocht: 1000 Trcs. loco tot f 103¹/₄.

Katoenzaadolie. Voor loco Boterolie werd f 77,— tot f 78,— betaald. Thans wordt f 80,— en hooger gevraagd.

Er waren offerten aan de markt voor November/December-aflading tot f 82/83,— c. i. f. Rotterdam, inclusief molest.

Daar de termijn-markt in Amerika zeer onregelmatig is, hebben lagere biedingen waarschijnlijk kans aangenomen te worden.

Geraffineerd Cocosvet. Noteering: f 78,— voor November-levering.

COPRA.

De markt voor dit artikel was deze week weder zeer vast gestemd; er werden weder hoogere prijzen betaald. Van Java en Macassar f. m. s. werd een en ander gedaan tot resp. f 41¹/₄ en f 41,—. Molukken telquel f 39,— koopers.

Ceylon cif. Londen £ 35.5.— en cif. Marseille £ 39.5.— koopers.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

28 October 1916.....	f 41 ¹ / ₄	} N. O. T.-condities.
21 „ 1916.....	„ 41	
28 October 1915.....	„ 33	
28 October 1914.....	„ 38 ¹ / ₂	
20-25 Juli 1914.....	„ 28 ³ / ₄	

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

28 Oct. 1916. De markt was flauw gestemd voor bevrachtingen van Noord- en Zuid-Amerika. Een aantal neutrale reederijen, hoofdzakelijk Grieksche, schonk daarom meer aandacht aan Engelsch Indië, waar levendige vraag naar scheepsruimte was. Neutrale schepen konden belangrijk verhoogde vrachten bedingen, waarvan door de Britsche regering vrijgelaten schepen eveneens profiteerden.

Kolenbevrachters namen in het begin der week, toen officieel kennis gegeven was, dat de regeling betreffende maximum-prijzen en -vrachten op 30 dezer in werking zou treden, hun orders voor Italiaansche en Fransche Middellandsche-Zeehavens terug. Opgave der maximum-vrachten stellen wij wegens plaatsgebrek uit tot het volgende nummer. Naar Fransche Westkusthavens was bij de reeders weinig

lust af te sluiten, tengevolge van het langdurige oponthoud, dat schepen daar in den laatsten tijd hebben.

Naar Nederland werden eenige booten voor hout van Zweden afgesloten op basis van ca. f 95,— per Std. D. B. & B.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
23/28 Oct. 1916	—	—	—	11/6	—	127/6
16/21 „ 1916	—	—	—	11/6	—	124/-
25/30 Oct. 1915	—	—	12/6	12/3	f 48,—	82/-
26/31 Oct. 1914	—	—	3/-	3/-	—	26/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
23/28 October 1916 ..	—	—	—	485/- ¹
16/21 „ 1916 ..	—	—	—	475/- ¹
25/30 October 1915 ..	—	—	—	—
26/31 October 1914 ..	—	—	—	120/-
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Poti Middlesbro'
16/21 „ 1916 ..	18/6	19/6	—	—
25/30 October 1915 ..	16/9	18/-	20/-	—
26/31 October 1914 ..	4/9	6/-	—	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 ¹ / ₂	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Eor-deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
23/28 Oct. 1916	34/-	65/-	60/-	30/-	f 6,50	—
16/21 „ 1916	34/-	77/6	60/-	31/-	„ 6,50	—
25/30 Oct. 1915	fr 30,75	44/5	48/-	39/4	„ 6,—	—
26/31 Oct. 1914	„ 6,50	10/6	11/9	11/5 ¹ / ₂	—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivostock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
16/21 „ 1916 ..	135/-	165/-	—	—
25/30 October 1915 ..	60/-	—	—	82/-
26/31 October 1914 ..	18/7 ¹ / ₂	30/-	—	—
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

BINNENVRACHTEN.

Er is geen wijziging in den toestand te vermelden.

VRACHTEN TE ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts nr. Ruhrhavens		Massale goed. Bovenrijn	Waterstand
	¹ / ₄ lostijd	¹ / ₂ lostijd		
23-28 October 1916....	0,35	0,45	—	gunstig
16-21 „ 1916....	—	—	—	gunstig
25-30 October 1915....	0,45	0,55	—	vallende
26-31 October 1914....	0,25	0,35	—	gunstig
20-24 Juli 1914....	0,60	0,70	1,05	gunstig

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

VAN RIJN & CO

UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCH

FIJNE TAFELMOSTERD

NIJGH & VAN
DITMAR'S
UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM
Wijnhaven 111-113
Telef. 7841-42-43

Belast zich
met 't verzorgen
van uitgaven
en tijdschriften
op elk gebied

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

De Lever's Zeep-Maatschappij

TE ROTTERDAM

UITGIFTE VAN

f 3.000.000,— 5-Jarige Obligatiën
rentende 5½ pCt.

in stukken van f 1000,—, aflosbaar op 1 November 1921,
voor hoofdsom en rente gegarandeerd door de
firma **Lever Brothers Limited te Port-Sunlight.**

De ondergeteekenden berichten, dat de **INSCHRIJVING** op de
bovengenoemde 5½ pCt. Obligatiën te hunnen Kantoren zal zijn
opgesteld op

DONDERDAG 2 NOVEMBER 1916

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

tot den koers van **100 pCt.**

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn bij de inschrijvings-
kantoren verkrijgbaar.

ROTTERDAM, }
AMSTERDAM, } 28 October 1916.
GRONINGEN, } R. MEES & ZONEN.
LIPPMANN ROSENTHAL & Co.
REINDERS & KNOL BRUINS.

AMSTERDAMSCH E BANK

Kapitaal f 19.653.200,— Reserven f 12.870.000,—

AMSTERDAM

Heerengracht 597/603
Damrak 95

Sarphatistraat 29/31
Van Baerlestraat 58

ROTTERDAM, ALMELO, EINDHOVEN, ENSCHEDE,
's-GRAVENHAGE, LEEUWARDEN, MAASTRICHT,
TILBURG EN UTRECHT.

RENTEVERGOEDING

voor gelden à deposito gestort:

Zonder termijn	1/2 pCt.	} Rente 's jaars
Met 10 dagen opzegging	3/4 "	
Met 1 maand	1 1/2 "	
Met 3 maanden	2 "	
Met 6 maanden	2 1/2 "	
Met 1 jaar	4 "	
Voor een jaar fixe	4 "	
Voor andere termijnen volgens overeenkomst.		

Uitgifte van een beperkt bedrag 4 pCt. Deposito-Obligatiën
aan toonder à pari.

Alles tot nadere aankondiging en onder de voorwaarden, in
het reglement omschreven.

VERHURING VAN SAFE-LOKETTEN